

PAUKŠČIAI

norintiems stebėti ir pažinti

68

(2025/4)

Paprastasis erkėtžvirblis
(*Prunella modularis*).
Bukiai, Kauno r., 2025-09-29
© Egidijus Skilinskas

Lietuvos ornitologų
draugijos leidinys apie
paukščius, jų apsaugą,
stebėjimus.
Leidžiamas nuo 2009 m.
kartą per tris mėnesius.

Vyr. redaktorius
Vytautas JUSYS
Tel. +370 638 90619
vrventragis@gmail.com

Redakcijos kolegija
Saulius KARALIUS
Mindaugas KIRSTUKAS
Dr. Julius MORKŪNAS
Ričardas PATAPAVIČIUS
Gediminas PETKUS
Liutauras RAUDONIKIS
Laimonas ŠNIAUKŠTA

Lietuvių kalbos redaktorė
Erika MERKYTĖ-
ŠVARCHIENĖ

Anglų kalbos redaktorius
Jos STRATFORD

Tiražas 1000 egz.

PAUKŠČIAI / BIRDS
*The magazine of the
Lithuanian Ornithological
Society, about birds, bird
observations and bird
conservation. Published
quarterly since 2009.*

Editor in chief
Vytautas JUSYS

Lietuvos ornitologų draugija (LOD) – tai nevyriausybinė organizacija, kuri rūpinasi Lietuvoje aptinkamų laukinių paukščių ir jų gyvenamosios aplinkos apsauga. Siekdama šio tikslo, draugija vienija gamtai ir paukščiams neabejingus Lietuvos žmones, rūpinasi ekologiniu visuomenės švietimu, paukščių populiacijų tyrimu ir monitoringu bei visuomeniškai kontroliuoja aplinkos ir biologinės įvairovės apsaugą reglamentuojančių įstatymų leidimą ir vykdymą. Nuo 1994 m. draugija yra tarptautinės paukščių apsaugos organizacijos „BirdLife International“ asocijuota narė. Norėdami tapti LOD nariu ar tiesiog prisijungti prie paukščių apsaugą besirūpinančių bendraminčių, kreipkitės į LOD sekretoriatą adresu:

Lietuvos ornitologų draugija, Naugarduko g. 47-3, LT-03208 Vilnius.

Tel. / faks. +370 5 213 0498, el. p. lod@birdlife.lt; www.birdlife.lt.

VIRŠELIO PAUKŠTIS / Bird on the Front Cover

- 3 V. Jusys, R. Patapavičius. Paprastasis erkėtžvirblis (*Prunella modularis*)
Dunnock

LOD žinios / LOD news

- 11 J. Kuliešė. Paukščių palydų 2025 m. rezultatai:
Lietuva – tarp keturių daugiausia paukščių suskaičiavusių šalių Europoje
*Farewell to the Birds, 2025 Count Results: Lithuania is among the four
countries with the highest number of birds in Europe*
- 13 Š. Noreikaitė. 26-asis paukščių stebėtojų ralis „Kuršių marios 2025“ –
užfiksuotas rekordinis rūšių skaičius
*26th Annual Curonian Lagoon Bird Rally Competition, record number
of species recorded*

PAUKŠČIŲ TYRIMAI / Bird Research

- 19 R. Patapavičius. Apie dvi Lietuvoje žieduotas meldines nendrinukes
About two Lithuanian-ringed Aquatic Warblers
- 22 L. Šniaukšta. Trims žalvarnių jaunikliams 2025 m. uždėti GSM siųstuvai
Three European Roller nestlings tagged with GSM transmitters in 2025

ORNITOFAUNISTINIAI STEBĖJIMAI / Bird Observations

- 25 A. Šimkus. Ornitofaunistiniai stebėjimai Lietuvoje 2025 m. rudenį
Bird Observations in Lithuania, Autumn 2025

PAUKŠČIŲ ŽIEDAVIMAS / Bird Ringing

- 30 V. Jusys, V. Eigirdas. Paukščių žiedavimas Ventės rage 2025 m. rudenį
Bird Ringing at Ventės Ragas Ornithological Station, Autumn 2025

ORNITOLOGINĖS KELIONĖS / Birdwatching trip

- 34 M. Šniaukštienė. Tanzanijos savanų platybėse
In the Vastness of the Tanzanian Savannah

ĮVAIRENYBĖS / Various

- 40 R. Patapavičius. Kur žiemoja kregždės – mitas ir tikrovė
Where Swallows winter – myth and reality
- 43 S. Karalius. Nuostabūs tarpkontinentiniai keliautojai
Amazing intercontinental travellers
- 47 R. Akstinas. Įdomūs faktai apie kurtinį
Interesting facts about Capercaillies

© Saulius Karalius

Paprastasis erškėtžvirblis (*Prunella modularis*)

Vytautas JUSYS, Ričardas PATAPAVIČIUS

Rūšies statusas

Perinti, migruojanti, praskrendanti, retai žiemojanti rūšis. Lietuvoje dažniausiai aptinkamas kovo pabaigoje–spalio mėn.

Biometrija

Kūno masė ir matmenys: patinų ir patelių svoris ($n = 22$) 19,1 (17,0–21,0) g, suglaustas sparnas ($n = 22$) 69,3 (60,0–72,0) mm, uodegos ilgis ($n = 22$) 59 (54,0–66,0) mm, pastaibis ($n = 4$) 20,0 (19,1–20,9) mm, snapas iki kaktos ($n = 4$) 14,1 (12,8–15,0) mm, snapas iki šnervių ($n = 4$) 8,3 (8,0–8,7) mm (V. Jusys).

Paplitimas ir skaitlingumas

Paplitęs visoje šalyje. Manoma, kad XX a. pabaigoje Lietuvoje kasmet perėdavo 150 000–300 000 porų (Kurlavičius, Raudonikis, 2001). Remiantis A. Aleknonio duomenimis (1984), Rūdšilio slėnių juodalksnių su eglėmis medynuose gyveno nuo 6 iki 12 (vidutiniškai 8) porų 100 ha. Mažojoje Lietuvoje 1992–1996 m. mišriuose miškuose su eglų jaunuolynais perėjo

6,4–11,1 poros 100 ha (Jusys ir kt., 1999). Rečiau aptinkami nedideliuose laukų miškeluose – čia jų tankumas 2 poros 100 ha (Kurlavičius, 1995).

XXI a. pirmoje pusėje, 2008–2018 m., perinčių paprastųjų erškėtžvirblių tankumas buvo 100 000–200 000 porų (VSTT, LOD).

Paprastojo erškėtžvirblio (*Prunella modularis*) paplitimo arealas. Šviesiai žalia spalva – perėjimo sritis, tamsiai žalia – sėslus, mėlyna – žiemoja, geltona – introdukuotas
© wikipedia.org

Paprastasis erškėtžvirblis, suaugęs patinas. Sakalinė, Tauragės r. © Bronislovas Ambrozas

*Paprastasis erškėtžvirblis, suaugusi patelė.
Kopgalis, 2015-04-11 © Saulius Karalius*

*Paprastasis erškėtžvirblis, pirmametis paukštis.
Kopgalis, 2010-09-29 © Saulius Karalius*

Paprastasis erškėtžvirblis. Kairėje – jaunas (pirmieji kalendoriniai metai ir antrų kalendorinių metų pavasaris), dešinėje – vyresnis (antrų kalendorinių metų rudenį ir vyresnis). Atkreipkite dėmesį į akių spalvą © Vytautas Jusys

Žiedavimas ir migracija

Susidaryti paprastųjų erškėtžvirblių kaip ir daugumos kitų smulkiųjų žvirblinių paukščių migracijų vaizdą (terminus, migruojančių individų gausą, jos pokyčius skirtingais laikotarpiais ir kt.) galima tik pagal jų sugavimo žieduoti duomenis. Surinkti bent kiek detalesnius duomenis apie šių paukščių migracijas vizualinio stebėjimo metodu neįmanoma.

Remiantis turimais duomenimis Lietuvoje iki 2023 m. pabaigos sužieduota 11 618 paprastųjų erškėtžvirblių, iš kurių tik 178 (1,5 %) buvo dar neskraidantys jaunikliai. Per pirmuosius 50 sistemingo paukščių žiedavimo Lietuvoje metų (1929–1978 m.) sužieduoti tik 183 paukščiai, o visi kiti (11 435) – 1979–2023 m. laikotarpiu. Nuo 1979 m. atskirais 5 metų laikotarpiais mažiausiai sužieduota 1979–1983 m. (581) ir 1994–1998 m. (699). Visais kitais 5 metų laikotarpiais sužieduotų skaičius svyruoja nuo 1202 iki 1807. Daugiausia (153) dar neskraidančių jauniklių sužieduota 1974–1993 m. laikotarpiu. Lietuvoje atskirais 5 metų laikotarpiais nuo 1929 m. sužieduotų paprastųjų erškėtžvirblių skaičius parodytas diagramoje.

Pagal šių paukščių sugavimus žieduoti Ventės rago ornitologinėje stotyje aišku, kad rudeninė jų migracija prasideda rugpjūčio 3 dešimtadienyje, o gausiausiai migruoja rugsėjo 3 dešimtadienyje. Vėliau migruojančių paukščių skaitlingumas vis mažėja iki lapkričio pabaigos. Pavasarinė jų migracija prasideda kovo 2–3 dešimtadieniuose, bet gausiausiai migruoja balandžio 1 ir 2 dešimtadieniuose. Tai visiškai koreliuoja su šių paukščių migracijos pietinėje Suomijos dalyje duomenimis, kur jų žiedavimo per pavasarinę migraciją mediana yra balandžio 20 d. (Valkama et al, 2014). Pro Ventės ragą migruojančių paprastųjų erškėtžvirblių skaičiaus dinamika per rudenines ir pava-

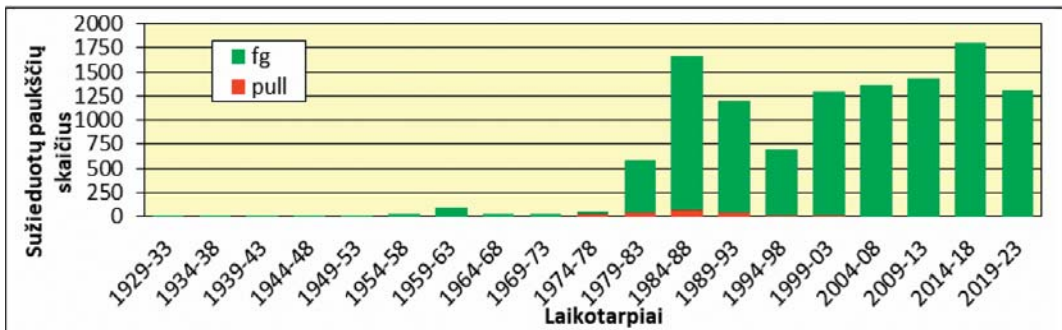
1929–2023 m. Lietuvoje sužieduota 11 618 paprastųjų erškėtžvirblių © Vytautas Jusys

sarines migracijas pagal jų sugavimo žieduoti duomenis parodyta diagramoje.

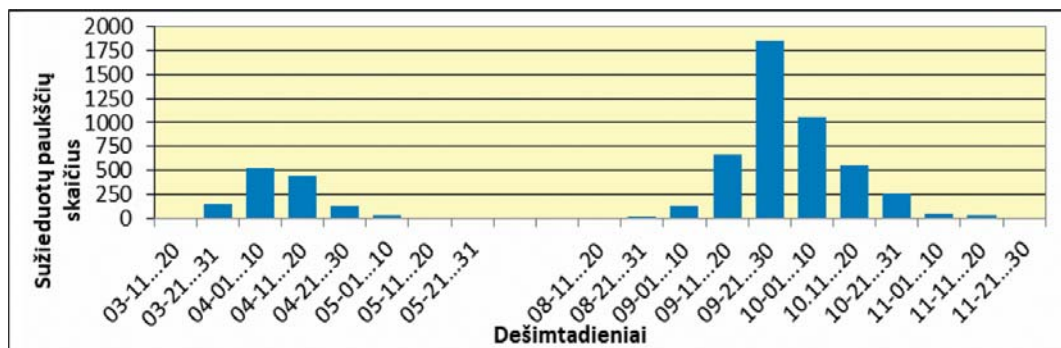
Žinomi 56 Lietuvoje žieduotų individų 67 aptikimų po žiedavimo atvejai (8 individai aptikti daugiau nei po vieną kartą). Jie aptikti Austrijoje (1), Čekijoje (1), Estijoje (1), Ispanijoje (1), Italijoje (13/14, atitinkamai – individų ir aptikimų skaičius), Lenkijoje (2), Lietuvoje (21/29), Prancūzijoje (1), Rusijoje (3, iš jų 2 Kaliningrado sr.), Suomijoje (7), Švedijoje (2), Šveicarijoje (1) ir Vokietijoje (2/4).

Išanalizavus visus turimus duomenis – tiek žiedavimo, tiek žieduotų individų aptikimo – išryškėja gana aiškus šių paukščių migracijų ir žiemaviečių vaizdas. Visų Lietuvoje žieduotų ir aptiktų ne Lietuvoje paukščių aptikimo vietos parodytos žemėlapyje.

Rugsėjo mėn. žinomas tik vienas aptikimas – 14 d. Suomijoje trečiaisiais po žiedavimo metais. Spalio mėn. žinomi 7 aptikimai – Čekijoje, Lenkijoje, Švedijoje, Vokietijoje (po 1) ir Italijoje (3). Tik du iš jų aptikti žiedavimo metais – 25 d. Italijoje (1390 km, 211°, 29 d., čia ir toliau atitinkamai – atstumas tarp žiedavimo ir

Lietuvoje 1929–2023 m. sužieduotų paprastųjų erškėtžvirblių skaičius ($n = 11\,618$) atskirais 5 metų laikotarpiais

Ventės rago ornitologinėje stotyje 2000–2024 m. per atskiras pavasarinės ($n = 1312$) ir rudeninės ($n = 4633$) migracijos dešimtadienius sužieduotų paprastųjų erškėtžvirblių skaičius

Lietuvoje žieduotų ir už Lietuvos ribų aptiktų paprastųjų erškėtžvirblių aptikimo vietos spalio mėn. (geltonos žymės), lapkričio–kovo mėn. (raudonos žymės) ir balandžio–rugsėjo mėn. (žalios žymės)

aptikimo vietų, kryptis (azimutas) nuo žiedavimo vietos į aptikimo vietą, dienų skaičius nuo žiedavimo iki aptikimo) ir 27 d. Vokietijoje (481 km, 255°, 17 d.). Paukščio aptikimas Švedijoje Baltijos jūros pakrantėje ties Pietų Kvarkenro sąsiauriu yra apie 450 km šiauriau žiedavimo vietos Lietuvoje, bet ne žiedavimo metais. Remiantis šiais duomenimis akivaizdu, kad šį mėnesį paprastieji erškėtžvirbliai iš Lietuvos (ir iš toliau į šiaurę esančių teritorijų) jau būna ir nuskrudę į žiemavietes, ir dar esantys pakeliui į jas, bet taip pat yra ir tik pradedančių migruoti iš perėjimo vietų. Šį mėnesį žiemaviečių kryptimi jie aptikti nuo 471 km Lenkijoje iki 1390 km Italijoje atstumu, o vidutinis atstumas yra 887 km.

Lapkričio–vasario mėn., t. y. jau tikrai žiemojimo laikotarpiu, aptikti Italijoje (10), Ispanijoje ir Prancūzijoje (po 1). Atstumai nuo žiedavimo iki aptikimo vietų nuo 1217 iki 2020 (vidurkis 1419) km. Kovo mėn. tik trys aptikimai Austrijoje, Šveicarijoje ir Vokietijoje (po 1). Atstumai nuo žiedavimo iki aptikimo vietų nuo 713 iki 1334 (vidurkis 1077) km. Beveik neabejotina, kad šie trys individai jau buvo pakeliui į perėjimo vietas.

Pavieniai paprastieji erškėtžvirbliai lieka žiemosi ir Lietuvoje. Tai akivaizdu ne tik remiantis jų stebėjimais (aptikimais) žiemojimo laikotarpiu, bet ir remiantis žiedavimo ir žieduotų individų aptikimo atvejais. Ventės rago jie yra žieduoti ir vėliau aptikti šiomis datomis (atitinkamai, žiedavimo ir aptikimo data): 2016 m. spalio 31 d. ir tų pačių metų gruodžio 6 d., 2024 m. spalio 22 d. ir tų pačių metų gruodžio 8 d., 2014 m. gruodžio 1 d. ir 2015 m. sausio 21 d., 2014 m. gruodžio 29 d. ir 2015 m. sausio 31 d. Dar vienas individas, žieduotas 2000 m. gruodžio 15 d., aptiktas 2001 m. sausio 20 d., kovo 11 d. ir balandžio 3 d. – tai reiškia, kad jis tikrai sėkmingai ten peržiemojo. Šių individų kilmė – vietiniai ar migrantai iš svetur – neiški, bet labiau tikėtina, kad jie ne vietiniai. Prof. Tadas Ivanauksas (1964) knygoje „Lietuvos paukščiai“ rašo, kad šie paukščiai yra pusiau keleiviai, pusiau sėsūs, bet jokių sėsumo ar žiemojimo Lietuvoje patvirtinančių faktų nepateikia.

Lietuvoje žiemą stebimas gana retai. Dar XX a. buvo žinomi tik du aptikimo atvejai: 1977–1978 m. matytas Antanavoje (V. Stanevičius, E. Drobėlis) ir 1984-12-03 sugautas Ventės rago (L. Jezerskas).

XX a. žiemos mėnesiais (nors ir ne kasmet) Lietuvoje aptikti 46 paukščiai. Daugiausia (28 individai) sugauta ar stebėta Ventės rago (V. Jusys, V. Eigirdas, R. Rangienė, K. Jusienė). Taip pat stebėjimai regist-

*Paprastieji erškėtžvirbliai į Lietuvą parsikrenda kovo pabaigoje–balandžio pradžioje.
Ventės ragas, 2018-03-28 © Vytautas Jusys*

ruoti 2007-01-30 Trakuose (E. Pakšytė); 2013-12-05 Alytuje (A. Petraška); 2016-12-25 prie Papio ež., Šalčininkų r. (L. Šniaukšta, M. Šniaukštienė); 2017-12-28 Palangoje (A. Šimkus); 2018-02-08 Rusnės saloje ir 2018-02-12 Šilutėje (P. Bagdonas); 2018-12-15 Klaipėdoje (S. Karalius); 2020-01-21 Juodkrantėje (K. Castren); 2020-02-20 ties Dvarčionimis, Vilniuje (R. Akstinas); 2021-12-26–2022-02-08, 2022-12-25 ir 2023-12-31 sėkmingai žiemojo Nemuno pakrantėje Kačerginėje (P. Antanavičius), 2022-12-29 ir 2023-01-04 matytas Sapieginėje, o 2023-12-27 – Kairėnų miške, Vilniuje (R. Akstinas), 2024-01-14 matytas Noragiškių g., Vilniuje (A. Dvilinskas), 2024-12-14 lankėsi prie lesyklos Viktoriškėse, Vilniaus r. (T. Usaitis), 2024-12-26 aptiktas ties Senąja Varėna (R. Akstinas).

Iš mums žinomų stebėjimų ($n = 46$) žiemos metu gruodį registruoti 33, sausį – 11, o vasarį – 6 paprastieji erškėtžvirbliai.

Balandžio–rugpjūčio mėn. aptikimai Suomijoje (6), Estijoje, Lenkijoje, Rusijoje (Leningrado sr.) ir Švedijoje (po 1). Išskyrus aptikimą Lenkijoje, visi paukščiai aptikti nuo 351 iki 900 (vidurkis 652) km atstumu nuo žiedavimo vietų, o kryptis (azimutas) nuo žiedavi-

Lietuvoje žiemos mėnesiais stebėti paprastieji erškėtžvirbliai

mo vietų iki aptikimo vietų yra sektoriuje nuo 351° iki 40° (vidurkis 7°). Aptikimas Lenkijoje balandžio 18 d. praėjus tik 13 d. po žiedavimo Ventės rage 172 km atstumu ir 226° kryptimi nuo žiedavimo vietos yra atgalinės (reversinės) migracijos atvejis. Taip būna, kai dėl ženkliai pablogėjusių meteorologinių sąlygų migracijos laikotarpiu paukščiai didesniu ar mažesniu atstumu grįžta atgal, kad, pagerėjus sąlygoms, vėl galėtų tęsti migraciją sau įprasta kryptimi.

Lietuvoje beveik kasmet pastebima po keletą žiemojančių paprastųjų erškėtžvirblių. Kartais jie apsilanko ir prie lesyklų. Ventės ragas, 2012-12-10 © Vytautas Jusys

Žinomi 22 šios rūšies paukščių, žieduotų ne Lietuvoje, aptikimo Lietuvoje atvejai. Jie žieduoti Čekijoje (2), Estijoje (1), Italijoje (1), Rusijoje (1 Murmansk sr. ir 2 Kaliningrado sr.), Slovėnijoje (1), Suomijoje (13) ir Švedijoje (1), iš kurių tik du žieduoti balandžio mėn. Rusijoje (Kaliningrado sr.), o visi kiti rugsėjo–lapkričio mėn., t. y. per rudeninę migraciją ir žiemojimo laikotarpio pradžioje. Iš 13 žieduotų Suomijoje tik vienas žieduotas spalio 24 d., o Ventės rage sugautas tų pačių metų lapkričio 21 d. Šis paukštis buvo be vienos kojos – tikėtina, kad tokios vėlyvos migracijos priežastis buvo jo fizinė būklė. Visi kiti suomiškais žiedais paženklinoti paukščiai žieduoti rugsėjo 3–26 d. laikotarpiu (mediana 12 d.), o aptikti Lietuvoje rugsėjo 25 d. – spalio 19 d. (mediana rugsėjo 30 d.). Atskirai paminėtinas ir spalio 13 d. Neringos paukščių žiedavimo stotyje sugautas individas, kuris buvo žieduotas tų pačių metų rugsėjo 5 d. Rusijoje Murmansk srityje (67°7′ š. pl., 32°46′ r. ilg., atstumas tarp žiedavimo ir aptikimo vietų 1425 km). Jis žieduotas toliausiai į šiaurę iš visų Lietuvoje aptiktų „užsieniečių“ paprastųjų erškėtžvirblių.

Apibendrinant galima teigti, kad, remiantis šių paukščių sugavimu Ventės rago ornitologinėje stotyje siekiant sužieduoti duomenimis, rudenį jie gausiausiai migruoja rugsėjo 3 dešimtadienyje, o pavasarį – balandžio 1 ir 2 dešimtadieniuose. Per Lietuvą migruojantys (nes absoliuti dauguma sužieduoti per rudenines ir pavasarinės migracijas Ventės rago ornito-

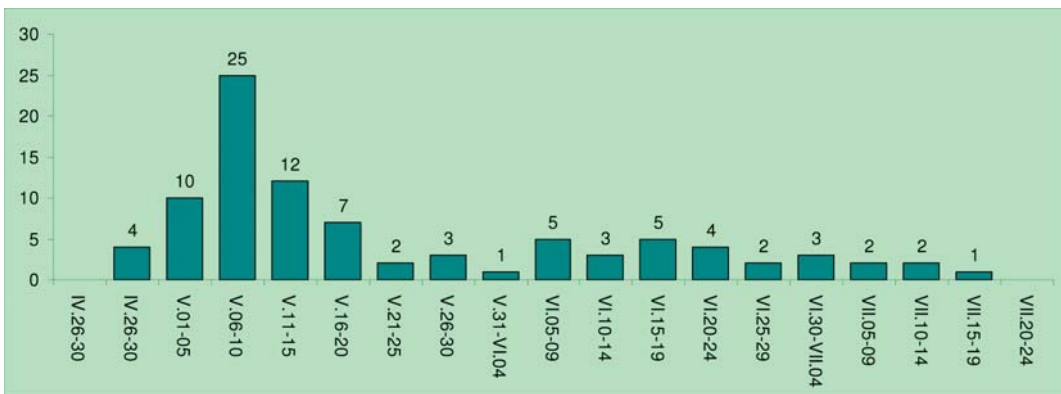
loginėje stotyje) dažniausiai žiemoja šiaurinėje Italijos dalyje. Pavieniai individai žiemoja ir Lietuvoje, bet jų kilmė (vietiniai ar atskridę iš kitur) neiški. Toliausiai, 2020 km atstumu nuo žiedavimo vietos Lietuvoje, aptiktas 42°4′ š. pl., 2°7′ r. ilg. Ispanijoje. Toliausi aptikimai pagal pasaulio šalis yra tokie: šiaurėje 62°46′ š. pl., 27°31′ r. ilg. Suomijoje; rytuose 60°28′ š. pl., 29°22′ r. ilg. Rusijos Leningrado srityje; pietuose ir vakaruose 42°4′ š. pl., 2°7′ r. ilg. Ispanijoje. Migracijos kryptis (azimutas) 177–235° sektoriuje (vidurkis 216°). Didžiausi migracijos greičiai yra 48 ir 37,5 km/d. (abu per rudeninę migraciją).

Iš 51 žieduotų paprastųjų erškėtžvirblių aptikimo Lietuvoje atvejų net 47 (92,2 %) buvo žieduotojų sugauti ir vėl paleisti individai. Aptikti negyvi tik 4 individai. Iš 38 aptikimų ne Lietuvoje žieduotojų sugautų ir vėl paleistų buvo 14 (39,5 %) atvejų, aptiktų negyvų ar sumedžiotų – 16 (50,0 %), individų, kurių aptikimo aplinkybės nepraneštos, – 4 (10,5 %). Per pirmuosius metus po žiedavimo aptikti 56 individai, per antruosius – 13, per trečiuosius – 8, per ketvirtuosius – 1. Ilgiausias laiko tarpas iš visų Lietuvoje žieduotų ir vėliau aptiktų ar Lietuvoje aptiktų svetur žieduotų individų yra 1321 d. (3 m., 7 mėn., 13 d.). To paukščio amžius jį aptikus po žiedavimo buvo apytiksliai 3 m. ir 11 mėn. Ilgiausias žinomas šios rūšies paukščio amžius yra 20 m. ir 10 mėn. (antras pagal amžiaus trukmę yra 12 m. ir 4 mėn.) (https://euring.org/files/documents/EURING_longevity_list_20230901.pdf).

Paprastojo erškėtžvirblio kiaušiniai lizde. Nausėdai, Pagėgių sav., 2020-05-08 © Vytautas Jusys

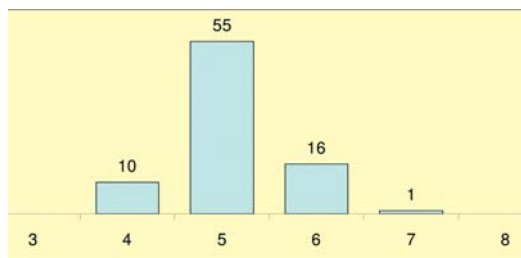
Paprastųjų erškėtžvirblių pirmojo kiaušinio sudėjimo datų ($n = 91$) pasiskirstymas penkiadieniais (A. Aleknonis, $n = 72$; V. Jusys, $n = 16$; G. Varnas, $n = 2$; R. Stankūnas, $n = 1$)

Veisimosi aplinka ir biologija

Pavasari sugrįžę paprastieji erškėtžvirbliai apsigyvena miškuose, kuriuose vyrauja eglynai, arba miškuose medynuose su tankesniu eglių pomiškiu, eglių jaunuolynais. Mėgsta drėgnesnes vietas. Negausiai aptinkamas perintis ir atviresnėse vietovėse, apaugusiose erškėtrožėmis, gudobelėmis, ievomis ir pan. Užimtoje lizdinėje teritorijoje patinas gieda tupėdamas eglės ar

kito medžio viršūnėje. Gyvena pavienėmis poromis. Artimiausias atstumas tarp dviejų gyvenamų lizdų – apie 50 m (Aleknonis, 1984).

Lizdus krauti pradeda balandžio pabaigoje – gegužės pradžioje. Daugiausia lizdų randama jaunose eglaitėse. Iš stebėtų 37 lizdų jose buvo sukrauta daugiausia – 29. Taip pat 4 lizdai rasti išvirtusių medžių šaknyse (2 eglių, po 1 beržo ir pušies), po 1 lizdą –

Paprastoji erkėtžvirblis dėties dydis (n = 82)

(A. Aleknonis, n = 52; V. Jusys, n = 26; G. Varnas, n = 3; R. Stankūnas, n = 1)

Paprastasis erkėtžvirblis. Neseniai lizdą palikęs jauniklis
© Dalia Račkauskaitė

saušo juodalksnio plyšyje, juodalksnio stuobrio plyšyje, juodalksnio stuobrio viršuje ir raudonajame serbente (V. Jusys, n = 31; G. Varnas, n = 3; R. Stankūnas, n = 3). Visi lizdai (n = 36) buvo sukrauti 0,35–2,6 (vidutiniškai 1,1) m aukštyje.

Lizdas gerai paslėptas. Jo pagrindas daromas iš sausų eglių šakelių, įmaišoma daug žalių samanų, negausiai pernykščių lapų ir supuvusios medienos gabaliukų. Gūžta išklojama plonais žolių stiebeliais, gegužlinių samanų sporangijų stiebeliais, lapeliais, plaušais. Lizdų matmenys (n = 5): plotis 13,4 (10,5–17,5) cm, aukštis 7,5 (6–8,5) cm, gūžtos plotis 5,9 (5,6–6,1) cm, gylis 3,9 (3,3–4,9) cm (V. Jusys).

Pirmuosius kiaušinius pradeda dėti gegužės pradžioje, dažniausiai 6–15 d. Anksčiausiai sudėtas pir-

mas kiaušinis rastas balandžio 29 d. (A. Aleknonis), vėlyviausias – liepos viduryje.

Pilnoje dėtyje (n = 82) dažniausiai būna po 5 (67,1 %), rečiau po 4 ar 6 ir labai retai 7 kiaušiniai. Vidutinis dėties dydis – 5,1 kiaušinio. Kiaušiniai blizgiu lukštu, vienodos žalsvai melsvos spalvos. Kiaušinių matmenys (n = 48): 19,42 x 14,56 (17,9–20,7 x 13,4 x 16,1) mm (V. Jusys).

Perėti pradeda sudėję priešpaskutinį (ketvirtą) kiaušinį ir tai trunka 12 dienų. Išsirietę pliki jaunikliai apaugę retais juodų pūkų kuokšteliais. Septintą gyvenimo dieną iš padaigų pradeda skleistis plunksnos ir atsiveria akys. Lizdus jaunikliai palieka dar nemokėdami skraidyti – būdami 12 dienų amžiaus (Aleknonis, 1984). Pirmos vados pirmieji jaunikliai lizdą apleidžia gegužės pabaigoje. Išvedę pirmą vadą, po 5–7 dienų jie vėl krauna naują lizdą ir deda kiaušinius. Antrosios vados pirmieji jaunikliai lizdą palieka jau liepos pirmoje pusėje, o vėlyviausi – rugpjūčio pradžioje.

Apie 60–70 % dėčių žūsta dėl įvairių plėšrūnų (varniniai paukščiai, žinduoliai) ir kitų aplinkybių (Aleknonis, 1984).

Mityba

Daugiausia minta įvairiais smulkiais vabzdžiais, vikšrais, sliekais, vorais. Vasaros pabaigoje ir rudenį taip pat lesa uogas, o pavasario pradžioje – ir įvairių žolių smulkias sėklas.

Literatūra

Aleknonis A. 1984. Erkėtžvirblis – *Prunella modularis* (L.). *Girių giesmininkai*, p. 119–123.

Aleknonis A. 1991. Erkėtžvirblis – *Prunella modularis*. *Lietuvos fauna: Paukščiai* 2, p. 102–104.

Ivanauskas T. 1964. *Lietuvos paukščiai* (III knyga).

Jusys V., Karlonas M. 2022. *Lietuvoje žiemojantys paukščiai*.

Jusys V., Mačiulis M., Mečionis R., Poškus A., Gražulevičius G., Petraitis A. 1999. *Klaipėdos krašto perinčių paukščių atlasas*.

Kurlavičius P., Raudonikis L. 2001. Lietuvos paukščių vietinių perinčių populiacijų gausa 1999–2001 m. Lietuvos ornitofaunistinė komisija. *Ciconia*: 9, p. 92–97.

Valkama, J., Saurola, P., Lehikoinen, E., Piha, M., Sola, P. & Velmala, W. 2014. *The Finnish Bird Ringing Atlas*. Vol. II. Finnish Museum of Natural History and Ministry of Environment, Helsinki.

PAUKŠČIŲ PALYDŲ 2025 M. REZULTATAI: LIETUVA – TARP KETURIŲ DAUGIAUSIA PAUKŠČIŲ SUSKAIČIAVUSIŲ ŠALIŲ EUROPOJE

Justina KULIEŠĖ

© Justina Kuliešė

Spalio pirmąjį savaitgalį daugelyje Europos ir Azijos šalių vyko vienas didžiausių ir masiškiausių renginių, skirtų paukščių apsaugai bei pažinimui, – „Paukščių palydos 2025“ (EuroBirdwatch 2025). Šio tarptautinio renginio tikslas – skatinti visuomenės domėjimąsi paukščiais ir rūpinimąsi jų išsaugojimu, pabrėžiant, kad tik veikdami išvien galime išsaugoti svarbiausias buveines visame migracijos kelyje ir suteikti vilties nykstančioms rūšims.

Europoje paukščiai skaičiuojami jau 33 metus, o Lietuvoje renginys vyko 23-ią kartą. Šiomet visoje Europoje surengti 834 renginiai, kurių metu suskaičiuota 2,82 mln. paukščių. Palyginti su 2024 m., šiomet paukščių suskaičiuota mažiau – pernai jų buvo užfiksuota apie 3,5 mln.

Lietuvos rezultatai

Oficialus *EuroBirdwatch* partneris Lietuvoje – Lietuvos ornitologų draugija (toliau – LOD), kuri koordinavo renginius ir rinko duomenis nacionaliniu mastu. Šalyje buvo suorganizuoti 33 renginiai, juose dalyvavo 447 žmonės. Renginius organizavo saugomų

teritorijų direkcijos, įvairios organizacijos, LOD nariai ir pavieniai gamtos entuziastai. Taip pat tradiciškai LOD kartu su Dzūkijos-Suvalkijos saugomų teritorijų direkcija organizavo išvyką LOD nariams ir paukščių stebėtojams į Žuvinto biosferos rezervatą ir jo apylinkes.

Savaitgalį Lietuvos ornitologai ir paukščių stebėtojai daugiausia stebėjo paprastuosius kikičius (*Fringilla coelebs*) – 114 394 paukščiai, paprastąsias pempes (*Vanellus vanellus*) – 40 998, paprastuosius varnėnus (*Sturnus vulgaris*) – 13 567.

Šie paukščiai spalio mėn. aktyviai skrido į pietvakarius iš šiaurinių kraštų. Iš viso Lietuvoje buvo stebė-

tos 172 rūšys, o bendras suskaičiuotų paukščių skaičius siekė 223 362. Šie duomenys perduoti Slovakijos paukščių apsaugos draugijai, apibendrinantį rezultatą visos Europos mastu.

Europa skaičiuoja kartu

Bendroje *EuroBirdwatch* suvestinėje Lietuva pateko tarp keturių daugiausia paukščių suskaičiavusių Europos šalių:

1. Suomija – 1 235 000.
2. Slovakija – 422 408.
3. Švedija – 277 641.
4. Lietuva – 223 362.

Tai puikus Lietuvos ornitologų ir visų, prisidėjusių prie šio gamtos pažinimo ir stebėjimo renginio, pastangų įvertinimas.

Lietuvos ornitologų draugija nuoširdžiai dėkoja visiems Paukščių palydų organizatoriams ir dalyviams už entuziazmą, bendrystę ir meilę gamtai.

Ypatinga padėka skiriama saugomų teritorijų direktorijoms ir LOD nariams už aktyvumą organizuojant renginius.

TOP 15 dažniausiai užfiksuotų rūšių Lietuvoje

Paprastasis kikelis (<i>Fringilla coelebs</i>)	114 394
Paprastoji pempė (<i>Vanellus vanellus</i>)	40 998
Paprastasis varnėnas (<i>Sturnus vulgaris</i>)	13 567
Alksninukas (<i>Spinus spinus</i>)	5 262
Keršulis (<i>Columba palumbus</i>)	4 883
Pilkoji žąsis (<i>Anser anser</i>)	3 586
Didžioji zylė (<i>Parus major</i>)	3 088
Didžioji antis (<i>Anas platyrhynchos</i>)	2 358
Mėlynoji zylė (<i>Cyanistes caeruleus</i>)	2 340
Didysis kormoranas (<i>Phalacrocorax carbo</i>)	2 031
Laukys (<i>Fulica atra</i>)	1 927
Paprastasis nykštukas (<i>Regulus regulus</i>)	1 690
Kovas (<i>Corvus frugilegus</i>)	1 596
Rudagalvis kiras (<i>Chroico. ridibundus</i>)	1 027
Paprastasis kiras (<i>Larus canus</i>)	942

PAUKŠČIŲ PALYDOS 2025

- ✓ Suorganizuotų renginių, išvykų: **33**
- ✓ Iš viso dalyvių skaičius: **447**
- ✓ Iš viso stebėtų paukščių skaičius: **223 362**
- ✓ Gausiausiai skrido:
Kikelis (*Fringilla coelebs*) 114 394
Paprastoji pempė (*Vanellus vanellus*) 40 998
Paprastasis varnėnas (*Sturnus vulgaris*) 13 567
Alksninukas (*Spinus spinus*) 5 262
Keršulis (*Columba palumbus*) 4 883

26-ASIS PAUKŠČIŲ STEBĖTOJŲ RALIS „KURŠIŲ MARIOS 2025“ – UŽFIKSUOTAS REKORDINIS RŪŠIŲ SKAIČIUS

Šarūnė NOREIKAITĖ

© Andrius Ragovskis

2025 m. spalio 17–18 d. įvyko tradicinis Lietuvos ornitologų draugijos organizuojamas renginys – paukščių stebėtojų ralis „Kuršių marios 2025“. Jau 26 kartą surengtos kasmetinės varžybos subūrė daugiau nei 100 profesionalių ornitologų ir mėgėjų iš visos Lietuvos. Šiomet Kintuose susirinko 30 komandų, tarp jų – svečiai iš Latvijos ir Lenkijos bei kelios mišrios tarptautinės komandos.

PAUKŠČIŲ STEBĖTOJŲ RALIS

Ralio dalyviai varžėsi siekdami per nustatytą laiką pastebėti ir identifikuoti kuo daugiau paukščių rūšių. Varžybų kelias vingiuoja per Nemuno žemupį, Kuršių marias ir Baltijos pajūrį – vietas, kur rudenį telkiasi įspūdingi migruojančių paukščių būriai.

Renginys prasidėjo penktadienio vakarą, spalio 17 d., – dalyviai rinkosi į Kintų žuvininkystės tvenkinių komplekso „Mėlynasis karpis“ salę. Renginį atidarė LOD valdybos pirmininkas Laimonas Šniaukšta, kuris pasveikino susirinkusiuosius ir pristatė varžybų tai-

© Rimantas Naliavaika

Apvaliasnapis plaukikas (Phalaropus lobatus). Palanga, 2025-10-18 © Rokas Mizeikis

© Vytautas Puidokas

*Kalinė kielė (Motacilla cinerea).
Malkų įlanka, Klaipėda, 2025-10-18 © Boris Belchev*

Paukščiai stebimi nuo Olando Kepurės © Renatas Jakaitis

© Vita Augutė

Pušinis kryžiasnapis (Loxia pytyopsittacus).
Pervalka, 2025-10-18 © Boris Belchev

© Vygas Karnauskas

© Vytautas Jusys

sykles. Po trumpos diskusijos dalyviai išsiskirstė ilsėtis prieš pagrindinę varžybų dieną.

Šeštadienį, 7 val. ryto, startavo 12 valandų trukusios varžybos. Komandos išskubėjo iš anksto suplanuotais maršrutais registruoti paukščių rūšių. Dar prieš aušrą daugelis komandų miškuose klausėsi naminių ir žvibrlinių pelėdų. Porai komandų nusišypsojo sėkmė iš arti išvysti mažuosius apuokus, kuriuos sutikti pasitaiko ne kiekvieno ralio metu. Kintų miškas šiais metais stebino atradimais: čia buvo išgirstas paprastasis purplėlis – šiuo metų laiku itin retas ir išskirtinis stebėjimas. Aptikta ir jerubė, kuri laikoma tikra retenybe šioms kraštams.

Po saulėtekio didžioji dalis dalyvių tradiciškai rinkosi pagrindinėje varžybų vietoje – Ventės rage, kur stebėjo žiląsias, kuoduotąsias antis, vidutinius dančiasnapius, raguotąjį kragą, balnuotuosius kirus, uldukus ir kt. Užfiksavus reikiamas rūšis Ventėje buvo traukiama link pajūrio, pakeliui aplankant paukščių

pilnus pamario laukus ir telkinius tokiose vietovėse kaip Sakūčiai, Venckai, Dreverna, Rusnė, Kintai. Čia nendrynų apsuptuose telkiniuose buvo stebimi gaidukai, tamsieji tilvikai, žaliakojai tulikai, oželiai nykštukai ir kt. Drevernos ir Stankiškių pievose dvi komandos stebėjo europines juodagalves kiauliukes. Pajūrį aplankę dalyviai registravo nuodėgules, ledines ir juodąsias antis, rečiau – rudakaklius ir juodakaklius narus, horizonte praskrendančias alkas. Vienetinės komandos aptiko jūršarkę, jūrinį kirliką, jūrinį sėjiką, paprastąją berniklę, islandinį bėgiką, smiltinuką ir laibasnapį narūnėlį. Aukštai virš galvų dangų raizė želmeninių, tundrinių, baltakakčių žąsų būriai. Visą dieną stebėtojus lydėjo giedras dangus, sudarantis palankias sąlygas paukščiams stebėti.

Šių metų ralyje dalyviai džiaugėsi gausesne dirvinių vėiversių ir baltabruvių strazdų migracija. Be to, pasisekė išvysti ir retesnių rūšių – baltabruvių nykštukų, pilkųjų pečialindų, juodagalvių devynbalsių. Ra-

Ūsuotoji zylė (*Panurus biarmicus*).
Dreverna, 2025-10-18 © Ignas Šeškus

Gulbės giesmininkės (*Cygnus cygnus*).
Kintų apylinkės, 2025-10-18 © Vytautas Jusys

Į renginį susirinko gausus paukščių stebėtojų būrys © Šarūnė Noreikaitė

lio metu buvo stebimos šiam laikotarpiui mažiau būdingos rūšys, tokios kaip šelmeninė kregždė, upinė žuvėdra, miškinis kalviukas, lygutė. Plėšriųjų paukščių migracija praėjusiais metais buvo intensyvesnė nei šiemet, tačiau dalyviams pasisekė išvysti startsakalį, sakalą keleivį, nendrines linges, vištvanagius.

Nugalėtojų komanda Melnragėje ant molo užfiksavo ir tokią retenybę kaip pentinuotoji starta. Kiti dalyviai Pervalkoje džiaugėsi pušinio kryžiasnapio pasirodymu, o Klaipėdoje Malkų įlankos pakrantėje vabzdžius rankiojo ir vienos komandos pastebėta kalninė kielė.

Pirmosios vietos prizininkai – komanda NSO (Marius Karlonas, Gediminas Petkus, Augustas Šimkus ir Povilas Ignatavičius)
© Šarūnė Noreikaite

Antrosios vietos prizininkai – komanda SALDUS IZLASE (Ainars Mankus, Janis Jansons, Maris Jaunzemis ir Valts Jaunzemis)
© Gediminas Petkus

Trečiosios vietos prizininkai – komanda VEGAS (Gediminas Eigirdas, Sigita Eigirdienė, Vytautas Eigirdas ir Ervin Komar)
© Gediminas Petkus

Paukščių stebėtojų ralio 2025 m. rezultatai. Užimta vieta, komandos pavadinimas, stebėtų paukščių rūšių skaičius

1. NSO	118	15. NEŽUDYK STRAZDO GIESMININKO	85
2. SALDUS IZLASE	117	15. DUBYSA	85
3. VEGAS	115	16. PLUNKSNŲ PATRULIAI	84
4. PTPI+	111	17. ORNI ŠEIMA	81
5. WARMIA I MAZURY	108	17. APUOKAS	81
6. BIRDS OF A FEATHER	105	17. 13	81
7. ŠEŠKAI, KIAUNĖS IR EŽIUKAS	104	18. MONOKLIS BE LĘŠIŲ	80
8. DEVYNGALVĖ JUODABALSĖ	102	19. KIAURAI ŽIŪRONUS	77
9. NARŪNĖLIAI	101	20. ŽALIAGALVIAI TULIKAI	65
10. KETURI VAROMI	100	21. TEBŪNIE	63
11. PRI-VIL-KAU	95	22. HONK	62
12. NEMUNO PAUKŠČIAI	91	23. PonaiTraukiamPaukščiusIštisai	51
12. PATIES RASTA	91	24. ORNI DUETAS	44
12. 0 PAUKŠČIŲ	91		
13. BIRDPIX+	89		
13. ŠIAURINIS PADŪKĖLIS	89		
14. DAGILIAI	87		

IŠ VISO STEBĖTA:

163 PAUKŠČIŲ RŪŠYS

Šiais metais ralio dalyviai užfiksavo net 163 paukščių rūšis – tai ne tik dešimčia rūšių daugiau nei praėjusiais metais, bet ir apskritai daugiausia per visus 26 paukščių stebėtojų ralio metus!

Po dvylikos intensyvių valandų komandos skubėjo į finišo tiesiąją Kintuose, kad pateiktų rezultatus iki 19 val. Kol varžybų organizatoriai tvarkė duomenis, dalyviai ilsėjosi įspūdžius aptardami prie vaišių stalo. Vėliau atėjo eilė rezultatų peržiūrai, kurios metu dalyviai ekrane stebėjo komandų pasiekimus – matytas paukščių rūšis ir bendrą stebėjimų skaičių. Po aptarimų ir pastabų dėl kai kurių rūšių buvo patvirtinti ir paskelbti pirmųjų trijų vietų laimėtojai.

Prizines vietas užėmusios komandos:

1 vietą užėmė NSO komanda, užfiksavusi 118 paukščių rūšių. Komandos nariai: Augustas Šimkus, Gediminas Petkus, Marius Karlonas ir Povilas Ignatavičius.

2 vietą užėmė komanda SALDUS IZLASE, užfiksavusi 117 paukščių rūšių. Komandos nariai: Ainars Mankus, Māris Jaunzemis, Valts Jaunzemis ir Jānis Jansons.

3 vietą užėmė komanda VEGAS, užfiksavusi 115 rūšių. Komandos nariai: Ervin Komar, Gediminas Eigirdas, Vytautas Eigirdas ir Sigita Eigirdienė.

Po galutinių rezultatų totalizatoriaus prizus gavo trys laimėtojai: Tautvydas Pušinskas, Diana Chmelvskienė ir Māris Jaunzemis.

Lietuvos ornitologų draugija dėkoja varžybų rėmėjams ir dalyviams!

Upinė žuvedra (Sterna hirundo).

Melnragė, 2025-10-18 © Rokas Mizeikis

APIE DVI LIETUVOJE ŽIEDUOTAS MELDINES NENDRINUKES

Ričardas PATAPAVIČIUS

Meldinės nendrinukės (Acrocephalus paludicola) yra vieninteliai Europoje žvirbliniai paukščiai, priskirti globaliai nykstantiems. Jie kaip perintys išnyko Latvijoje, Vengrijoje, Vokietijoje ir kitose Europos valstybėse, bet dar tikrai peri keturiose Europos valstybėse – Baltarusijoje, Lenkijoje, Lietuvoje ir Ukrainoje. Todėl šių paukščių išsaugojimo klausimas yra labai aktualus ir dedama nemažai pastangų ne tik siekiant sustabdyti jų nykimą, bet ir pagausinti perinčias populiacijas.

Šiais metais Lietuvos Baltijos aplinkos forumas (*BEF Lithuania*) atliko šių paukščių jauniklių perkėlimą (translokaciją) iš Nemuno deltos pievų, kur jų populiacija Lietuvoje skaitlingiausia, į Žuvinto biosferos rezervatą. Mat dėl pievų, kuriose šie paukščiai peri Nemuno deltoje, šienavimo buvo realus pavojus sunaikinti jų lizdus su juose esančiais dar neskraidančiais jaunikliais. Šis perkėlimas buvo sėkmingas ir 52 meldinių nendrinukų jaunikliai, paauginti iki gebėjimo

laisvai skristi ir išgyventi laisvėje, buvo paleisti Žuvinto biosferos rezervate. Daugiau apie tai <https://meldine.lt/daugiau-kaip-pussimtis-reciausiu-europos-giesmininku-papilde-zuvinto-populiacija/>.

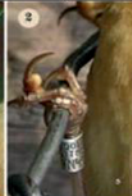

Visi perkelti jaunikliai prieš juos paleidžiant buvo paženklinėti standartiniais metaliniais ir spalviniais žiedais. Lietuvos paukščių žiedavimo centras jau gavo informaciją, kad vienas iš jų, paženklintas žiedu LITHUANIA VN44648 bei spalvininiu žiedu ŽALIA 1N ir į laisvę

paleistas birželio 29 d., rugpjūčio 8 d., t. y. praėjus 40 d. po paleidimo, aptiktas *Endragtspolder* vietoje Pietų Olandijos provincijoje Nyderlanduose 1290 km atstumu nuo jo paleidimo vietos. Kryptis nuo paleidimo į aptikimo vietą (azimutas) – 258°. Paukštis pirmiausia identifikuotas pagal ant kojos esantį spalvinį žiedą, o kitą dieną – ir pagal metalinį žiedą.

Jau kitą dieną pažiūrėti į retynbę susirinko keletas paukščių stebėtojų. Vienas iš jų padarė seriją

Nyderlanduose aptiktos Lietuvoje žieduotos meldinės nendrinukės nuotrauka, pagal kurią identifikuota ir paukščio rūšis, ir spalvinis žiedas (ŽALIA 1N)
© Chris van Rijswijk

1 ZO LIT VN	2 OOL ITH N4	3 L. HUA 446	4 MU AN 464	5 S IA 8	1...5 ZOOL. MUS LITHUANIA VN 44648
					

Nyderlanduose aptiktos Lietuvoje žieduotos meldinės nendrinukės metalinio žiedo nuotraukos ir šio žiedo įrašo nuskaitymas tose nuotraukose © Chris van Rijswijk

Stebėtojai Nyderlanduose susirinko pamatyti retenybę – Lietuvoje žieduotą meldinę nendrinukę. Šį kartą labai nedidelis jų būrelis, dažnai panašiais atvejais jų susirenka dešimtys © Chris van Rijswijk

nuotraukų, pagal kurias nesunkiai perskaitytas ir paukščio metalinio žiedo numeris. Tiesa, metalinis žiedas paukščiui ant kojos buvo uždėtas apverstas, arba, kaip ornitologai tokiais atvejais sako, „aukštyn kojomis“. Kai taip uždėtas žiedas identifikuojamas pagal nuotraukas, tai nėra problema, nes kompiuterio ekrane tokias nuotraukas nesunku pasukti 180° kampu, bet jei tokio žiedo įrašą bandoma perskaityti jį stebint per optinį prietaisą, būna tikrai keblu. Bandančių perskaityti paukščių žiedus per optinius prietaisus dar yra nemažai (ne visi tam naudoja šiuolaikinę skaitmeninę fototechniką), todėl žieduojant visada reikia stengtis žiedą uždėti teisingai, t. y. neapverstą. Tiesa, tais atvejais, kai spalvinio žiedo identifikavimo atveju nustatoma ir tiksli juo paženklinto paukščio rūšis, stengtis perskaityti metalinio žiedo įrašą nėra būtinybės, nes paukštis be vargo identifikuojamas pagal spalvinį žiedą.

Kitas Nemuno deltos Alkos polderio 2025 m. birželio 20 d. Ventės rago ornitologinės stoties darbuotojo Vytauto Eigirdo lizde žiedu LITHUANIA ZJ54024 ir spalvinių žiedų rinkiniu paženklintas dar neskraidantis meldinės nendrinukės jauniklis (lizde buvo 5 jaunikliai) kito žieduotojo sugautas ir, suprantama, vėl paleistas rugpjūčio 15 d., t. y. praėjus 56 dienoms po žiedavimo, *Noyelles s-Mer* vietovėje Somos departamente Prancūzijoje 1438 km atstumu nuo žiedavimo vietos. Kryptis nuo žiedavimo į aptikimo vietą (azimutas) – 246°.

Iš viso yra žinoma dvylika Lietuvoje žieduotų meldinių nendrinukių aptikimo atvejų už Lietuvos ribų: Prancūzijoje (7), Lenkijoje (2), Belgijoje, Ispanijoje ir Nyder-

Dar neskraidantis jauniklis žiedavimo dieną žieduotojo rankoje ir jo aptikėjo rankose Prancūzijoje
© Vytautas Eigirdas ir Noé Ferrari

landuose (po 1). Dešimt buvo žieduoti jau suaugę, gebantys laisvai skristi paukščiai, o du (abu žieduoti ir aptikti 2025 m.) – dar neskraidantys jaunikliai. Neskaitant dviejų aptikimų Lenkijoje liepos 10 ir 11 d., visi aptikti laikotarpiu nuo liepos 30 d. iki rugpjūčio 30 d., t. y. rudeninės migracijos į žiemavietes laikotarpiu.

Taip pat žinomi 34 ne Lietuvoje žieduotų individų aptikimų Lietuvoje atvejai. Jie žieduoti Prancūzijoje (20), Ispanijoje (5), Belgijoje (4), Lenkijoje (3), Slovakijoje ir Normandijos salose (po 1). Neskaitant vieno paukščio, žieduoto balandžio mėn. Slovakijoje, kuris, neabejotina, buvo pakeliui iš žiemavietės į veisimosi vietą, ir visų trijų gegužės–birželio mėn. žieduotų Lenkijoje, likusieji žieduoti laikotarpiu nuo rugpjūčio 1 d. iki rugsėjo 9 d., t. y. taip pat rudeninės migracijos laikotarpiu. Meldinės nendrinukės žiemoja Vakarų Afrikoje (Senegale, Malyje, Mauritijos pietuose).

Lietuvoje žieduotų meldinių nendrinukių aptikimo vietos už Lietuvos ribų (žalios žymės) ir dviejų 2025 m. žieduotų dar neskraidančių individų žiedavimo vietos (raudonos žymės) ir jų aptikimo vietas sujungtos linijomis

ABOUT TWO AQUATIC WARBLERS RINGED IN LITHUANIA

Ričardas PATAPAVIČIUS

Summary. A total 52 nestlings of Aquatic Warblers under the translocation project from the Nemunas delta were transported to Žuvintas Biosphere Reserve and released into the wild there. One bird, released on June 29, 2025, was observed in the Netherlands on August 8. Another nestling ringed in Nemunas delta region on June 20, 2025, was controlled in Somme department of France by ringer.

© Laimonas Šniaukšta

TRIMS ŽALVARNIŲ JAUNIKLIAMS 2025 M. UŽDĖTI GSM SIŪSTUVAI

Laimonas ŠNIAUKŠTA

Ankstesniame žurnalo „Paukščiai“ numeryje rašėme, kad 2025 m. buvo uždėti dar trys siūstuvai žalvarnių jaunikliams (pirmasis GSM siūstuvai vienam Lietuvos žalvarnio jaunikliui buvo uždėtas 2024 m.). Šiais metais du siūstuvai buvo uždėti vienos vados jaunikliams, siekiant stebėti, ar vienos šeimos nariai palikę lizdavietę ir migracijos metu laikosi kartu. Kitas siūstuvai buvo uždėtas jaunikliui, kurio lizdavietė buvo labiausiai nutolusi nuo pirmųjų, siekiant įvertinti paukščių skrydžių skirtumus.

Pernykščio jauniklio migracijos metu surinkome vertingos informacijos apie kelionės duomenis iki pasiekiant Afriką, kai jis praskrido Graikijai priklausančią Rodos salą ir išskridęs į atvirus Viduržemio jūros vandenį dingio iš ryšio zonos (Afrikos teritorijoje nėra reikiamo GSM ryšio, kuriuo galėtume gauti surinktus duomenis). Pavasarį laukėme žalvarnio sugrįžtant iš žiemavietės, deja, šiame daugiau duomenų iš pirmojo siūstuvo negavome.

Šių metų liepos 13 d., uždėję siūstuvus trims dviejuose lizduose buvusiems jaunikliams, nekantriai laukėme, kada jie paliks lizdavietes.

Liepos 21 d. inkilą paliko toliausiai nuo kitų dviejų siūstuvų turintis žalvarniukas. Jo kelionė truko neilgai, nes po kelių valandų, nutolus keliasdešimt metrų nuo inkilo, siūstuvo akselerometras neberodė jo judėjimo žymių, o GPS imtuvai negalėjo užregistruoti buvimo vietos. Liepos 22 d. nuvykus į vietą ir nudugnai apieškojus teritoriją jokių paukščio ar siūstuvo pėdsakų aptikti nepavyko. Greičiausiai jauniklį pagavo lapė ar koks kitas plėšrūnas ir nusitėmė į urvą. Netikėtai, po keturių dienų, liepos 26 d. buvo gautas siūstuvo signalas, tačiau maždaug kilometro atstumu nuo paskutinės užregistruotos vietos. Nauja vieta bu-

Žalvarnis su siūstuvu © Laimonas Šniaukšta

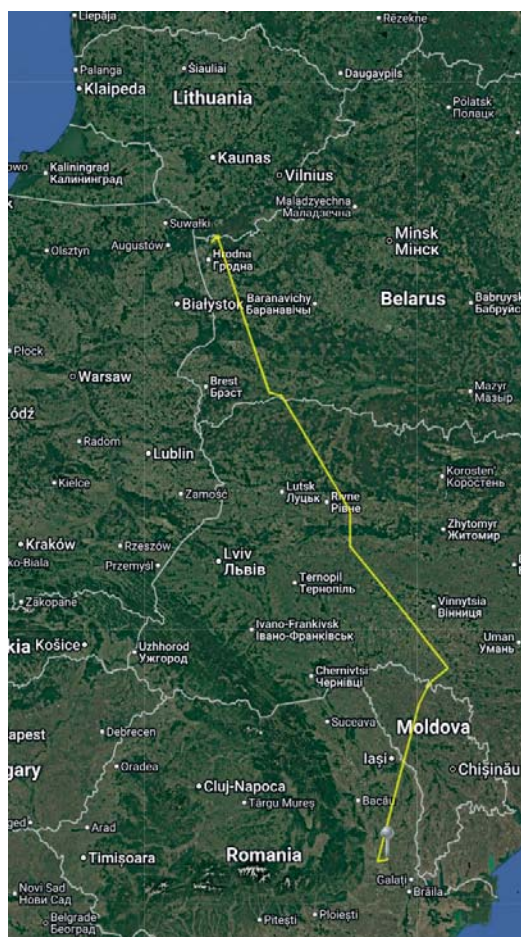
vo gana tankiai apaugusi miško vietovė. Apieškojus teritoriją ir vėl nepavyko rasti nei paukščio, nei siūstuvo. Tik rugpjūčio 1 d., trečią kartą nuodugnai tikrinant teritoriją, pavyko rasti siūstuvą. Įrenginys buvo su sveikomis petnešomis, kuriomis tvirtinamas prie paukščio, bet jokių plunksnų ar kitų paukščio pėdsakų rasti nepavyko.

Liepos 22 d. paliko inkilą ir kiti du žalvarniukai su siūstuvais. Pirmoji jų kelionė buvo sėkmingesnė ir siūstuvai pradėjo registruoti jų judėjimo duomenis. Pirmą savaitę abu laikėsi netoli inkilo, nuo kurio nenutolo toliau kaip per 100 metrų. Liepos 30 d. vienas iš jauniklių pradėjo tyrinėti tolesnes apylinkes ir nuskrido kelis šimtus metrų nuo inkilo. Kitą dieną prie jo prisijungė ir antrasis. Taip kartu, lydimi tėvų, nuskrido daugiau nei vieną kilometrą nuo gimtojo inkilo, tačiau po kelių dienų sugrįžo atgal. Nuo rugpjūčio 4 iki 7 d. laikėsi netoliese skraidydami apylinkėse, bet kartais nutoldavo kelių šimtų metrų atstumu vienas nuo kito. Rugpjūčio 6 d. žalvarniai išskrido į kaimyninę Baltarusiją. Vienas žalvarniukas ilgai užsienyje neužsibuvo ir į Lietuvą grįžo rugpjūčio 7 d., tačiau kitas liko netoli Černuškos gyvenvietės ir į Lietuvą grįžo tik rugpjūčio 9 d. ryte. Įdomu, kad pernykštis žalvarnis su siūstuvu taip pat buvo apsistojęs tose apylinkėse. Rugpjūčio 10 d. abu paukščiai vėl susitiko Raigardo slėnyje. Kitas dvi dienas laikėsi netoli vienas kito, vė-

liau, nors ir laikėsi kelių kilometrų atstumu, maitinimosi vietos ir kelionės maršrutai išsiskyrė.

Rugpjūčio 18 d. vieno iš žalvarniukų akselerometras nustojo registruoti judesius, o GPS imtuvas fiksavo, kad paukštis turi būti netoli Lietuvos ir Baltarusijos sienos ties Raigardo slėniu. Rugpjūčio 20 d. nuvykus į vietą paaiškėjo, kad paukštis vos už keliasdešimt metrų nuo pasienyje įrengtos koncertinos tvoros esančioje pievoje, gausiai apaugusioje dilgelėmis ir žolėmis. Pradinis teritorijos šukavimas nedavė vaisių, tačiau po kelių dienų paieškas pratęsėme. Išbraidžius kelių šimtų kvadratinį metrų plotą pagaliau pavyko rasti paukštį. Žalvarnis buvo negyvas, bet jokių plėšrūnų padarytų žaizdų nesimatė. Siūstuvą taip pat buvo vietoje. Mirties priežasties nustatyti nepavyko, bet gerai, kad pavyko atgauti ir antrąjį siūstuvą. Juos planuojame panaudoti kitais metais.

Likus paskutiniam žalvarniui, kurio siūstuvą toliau registravo duomenis, su nerimu sekėme jo tolesnę kelionę. Paukštis iki rugpjūčio 18 d. vakaro laikėsi Lietuvos teritorijoje kelių kilometrų spinduliu nuo gimtojo inkilo, tačiau jo siūstuvo baterija niekaip nepaskraudavo daugiau nei 40 % savo talpos. Daug saulėtų dienų nebuvo, bet galimai ir mažytis saulės elementas, turėjęs įkrauti siūstuvo bateriją, buvo pridengtas plunksnų, todėl nedirbo visu pajėgumu. Rugpjūčio 18 d. pabaigoje prasidėjo migracijos kelionė. Per

Trečio žaunarčio migracijos kelias

naktį, įveikęs apie 240 km, žaunarnis perskrido beveik visą Baltarusiją ir ryte apsistojo ties Korsyn gyvenvieta Bresto srityje, esančioje prie pat Ukrainos sienos. Sulaukęs vakaro paukštis vėl kilo į kelionę ir nuskridęs daugiau nei 230 km pasiekė Rivnės apylinkes Ukrainoje. Kitą vakarą nuskrido pietryčių kryptimi ir ryte jau buvo ties Kisnycos gyvenvieta pietinėje Vinycios srities dalyje. Dienos metu daug nesiūšėjo ir vakarop atskrido prie pat Moldavijos sienos Sorokos miesto. Rugpjūčio 22 d. ryte žaunarnis buvo Moldavijoje ne-

toli Floreščio miesto. Tačiau baterija išsikrovė iki kelių procentų, todėl duomenų iki rugpjūčio 24 d. ryto neturėjome. Per tą laiką paukštis pasiekė Rumuniją – siųstuvas parodė, kad žaunarnis jau netoli Fokšanio miesto Rumunijoje. Kitą dieną žaunarnis perskrido į kitą Sireto upės pusę ir apsistojo netoli Barcejos gyvenvietės. Ten paukštis praleido bent 21 dieną, nes paskutinis siųstuvo signalas toje vietoje buvo gautas rugsėjo 14 d. Paskutinėmis dienomis baterija vėl praktiškai išsikrovė, todėl neaišku, kaip žaunarnis keliavo toliau. Siųstuvo GSM techniniai žurnalai parodė, kad rugsėjo 19 d. siųstuvas bandė jungtis Izraelyje, bet sujungimas nepavyko. Taigi tikimės, kad šiam jaunikliui pavyko pasiekti Afriką ir baterijos trikdžiai susitvarkys. Lauksime jo sugrįžtant pavasarį, kai vėl patekęs į ryšio zoną galės perduoti surinktus migracijos duomenis.

Palyginus šių ir pernykščių metų žaunarinių migracijos kelius matyti, kad jie labai panašūs. Kelionė per Baltarusiją ir Ukrainą praktiškai sutapo, Moldovą šių metų paukštis kirto kiek piečiau, nutoldamas apie 60 km nuo pernykščio žaunarinio maršruto. Rumunijoje keliai išsiskyrė, nes pernai paukštis nuskrido į vakarus ir ilgiau nei mėnesį laikėsi šiaurinėje Rumunijos dalyje ties Baja Marės gyvenvieta, o šiemet žaunarnis skrido piečiau ir apsistojo ties Barcejos gyvenvieta, kuri yra apie 360 km nuo Baja Marės. Pernai paukštis po ilgesnio sustojimo Rumunijoje pajudėjo link Afrikos rugsėjo 21 d., o šiemet keliomis dienomis anksčiau. Visas šiais metais GSM siųstuvo užregistruotas migracijos kelias pateikiamas žemėlapyje.

Lietuvos ornitologų draugija nuo 2024 m. liepos mėn. kartu su Lietuvos zoologijos sodu ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos aplinkos projektų valdymo agentūra įgyvendina žaunarinių apsaugai skirtą projektą „Europinio žaunarčio (*Coracias garrulus*) būklės gerinimas Lietuvoje“, kurio metu, siekiant surinkti kuo daugiau duomenų apie žaunarinių migraciją, GSM siųstuvais planuoja paženklinti mažiausiai 11 jauniklių. Surinkta informacija dalinamės ir su žurnalo „Paukščiai“ skaitytojais.

Informacija parengta įgyvendinant projektą „Europinio žaunarčio (*Coracias garrulus*) būklės gerinimas Lietuvoje“.
Projekto partneriai:

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos
Aplinkos projektų valdymo agentūra

Ornitofaunistiniai stebėjimai Lietuvoje 2025 m. rudenį

Parengė Augustas ŠIMKUS

Ši 2025 m. rudenį pastebėtų paukščių suvestinė parengta pagal Lietuvos ornitofaunistinės komisijos (LOFK) sudarytą paukščių sąrašą. Pateikiama tik konkreti informacija – paukščio rūšis (porūšis), stebėjimo data ir vieta, stebėtų paukščių skaičius, kai kuriais atvejais – ir jų lytis bei amžius.

Kai kurių rūšių paukščių stebėjimams reikia pildyti specialią LOFK anketą. Ją rasite www.birdlife.lt/index.php/lofk/ (lietuvių ir anglų kalbomis).

Informaciją, apie kokias paukščių rūšis ir kokių laikotarpiu LOFK renka stebėjimus, rasite <http://www.birdlife.lt/index.php/lofk/lt-pauksciai/>.

Dykuminis kultūpys (Oenanthe deserti).

Kopgalis, 2025-11-08 © Augustas Šimkus

Kiekvieno stebėjimo pabaigoje skliausteliuose įrašyta stebėtojo (-ų) pavardė (-ės), taip išsaugoma konkretaus atvejo stebėtojo autortystė.

Sutrumpinimai:

[VS] – vėlyvas stebėjimas;

[AS] – ankstyvas stebėjimas;

[15] – kelinta šios rūšies registracija Lietuvoje;

[DB] – didelis būrys.

PAPRASTOJI BERNIKLĖ (*Branta bernicla*)

2025-10-12 trys paukščiai skrido virš jūros Nidoje (A. Aleliūnas), 2025-10-18 viena nuskrido pietryčių kryptimi Nemirsetoje, Palangos m. sav. (L. Dvylys, R. Alšauskas), 2025-11-01 Palangos m. sav., Šventosios pajūryje, stebėtas vienas paukštis (V. Laukžemienė, V. Laukžemis), 2025-11-05 vienas paukštis išsėjęs prie Peskojų, Klaipėdos r. (I. Baltrūnienė).

KANADINĖ BERNIKLĖ (*Branta canadensis*)

2025-09-05 viena vis dar laikėsi Kuršių marių pakrantėje Nidoje, Neringos sav. (S. Medžionis), 2025-09-27 – ten pat (R. Brindza), 2025-11-12 devyni paukščiai laukuose netoli Martyniškių, Joniškio r. (R. Akstinas), 2025-11-16 17-os paukščių būrys kukurūzų lauke Biržų r. (B. Maldūnienė), 2025-11-21 penkių paukščių būrelis praskrido Ventės rage, Šilutės r. (V. Jusys), 2025-11-21 vienas jaunikas paukštis vis dar Nidoje, Neringos sav. (K. Karpavičius), 2025-11-23 vienas paukštis lauke prie fermos Peskojuose, Klaipėdos r. (I. Baltrūnienė).

URVINĖ ANTIS (*Tadorna tadorna*)

2025-11-01 penki individai plaukiojo Senujų Kietaviškių tvenk., Elektrėnų sav. (M. Miliauskas), 2025-11-02 ten pat – viena (R. Kudžma, I. Mackevičiūtė), 2025-11-08 – dvi (K. Bilinskas), 2025-11-16 vienas paukštis žąsų būryje Bruzdeilyne, Klaipėdos r. (I. Baltrūnienė) [VS].

RUDOJI URVINĖ ANTIS (*Tadorna ferruginea*)

2025-09-13 Žuvinto ež., Alytaus r., vis dar laikėsi 08-31 aptiktas paukštis (A. Pranaitis).

RUDĖ (*Aythya nyroca*)

2025-09-28 patinukas tvenkiniuose prie „Orlen Lietuva“ gamyklos, Mažeikių r. (R. Kinduris).

JUODOJI ANTIS (*Melanitta nigra*)

2025-11-15 viena plaukiojo Vievio ež., Elektrėnų sav. (M. Miliauskas).

LEDINĖ ANTIS (*Clangula hyemalis*)

2025-11-01 du individai plaukiojo Senujų Kietaviškių tvenk., Elektrėnų sav. (M. Miliauskas).

VIDUTINIS DANČIASNAPIS (*Mergus serrator*)

2025-11-19 vienas individas Kaune, Nemune ties Panemune, prie tilto (R. Bagdzevičius), 2025-11-20 ten pat (R. Jusevičienė), 2025-11-29 patinas plaukiojo Elektrėnų mariose, Elektrėnų sav. (M. Miliauskas).

JUODASIS ČIURLYS (*Apus apus*)

2025-09-17 du praskrido pietų kryptimi Gaudikaičiuose, Telšių r. (A. Čerkauskas), 2025-09-20 du paukščiai virš Poviliškių, Molėtų r. (R. Akstinas) [VS].

Plovinė vištelė (Zapornia parva).

Nemuno delta, 2025-10-18 © Laimonas Šniaukšta

Raibakrūtis bėgikas (*Calidris melanotos*). Linksmakalnio tvenk., Kauno r., 2025-10-11 © Kristupas Bilinskas

Juodagalvis kiras (*Ichthyophaga melanocephalus*). Šventosios pajūris, 2025-10-03 © Vida Laukžemienė

PAPRASTASIS PURPLELIS (*Streptopelia turtur*)

2025-10-18 balsas girdėtas Kintų miške, Šilutės r. (L. Šniaukšta, E. Sukackienė, B. Stukė, J. Stratford) [VS].

PLOVINĖ VIŠTELĖ (*Zapornia parva*)

2025-10-05 jaunas paukštis kanale netoli Mingės, Šilutės r., (V. Kriukovas, I. Ševcova, M. Šniaukštienė, L. Šniaukšta, „Ornitostogų“ turo komanda), 2025-10-18 stebėta ten pat (M. Šniaukštienė, L. Šniaukšta, E. Sukackienė, B. Stukė, J. Stratford) [VS].

PILKOJI GERVĖ (*Grus grus*)

2025-11-24 keturi paukščiai praskrido pietvakarių kryptimi Kiškėnuose, Klaipėdos r. (J. Morkūnas), 2025-11-30 Kretingos r., prie Naujosios Impilties, stebėti du paukščiai (V. Laukžemienė, V. Laukžemis) [VS].

RAGUOTASIS KRAGAS (*Podiceps auritus*)

2025-10-07 vienas paukštis Baltijos jūroje ties Naglių rezervatu, netoli Juodkrantės (R. Jusevičienė), 2025-10-18 vienas Kuršių mariose ties Ventės ragu, Šilutės r. (B. Stukė, J. Stratford ir kt.), 2025-11-02 vienas individas jūroje ties Juodkrante (M. Šniaukštienė, L. Šniaukšta), 2025-11-07 jūroje ties Pervalka iš vieno taško stebėti bent 13 (A. Šimkus), 2025-11-14 vienas paukštis jūroje ties Nida, šalia Grobšto rezervato (M. Montrimaitė), 2025-11-15 jūroje ties Pervalka vienas, ties Preila – trys paukščiai (V. Laukžemienė, V. Laukžemis, R. Padaigienė, B. Belchev).

DIDŽIOJI KUOLINGA (*Numenius arquata*)

2025-10-26 vienas individas Arnionių žuv. tvenk., Molėtų r. (R. Kudžma), 2025-10-27 viena prie Suvernių, Šilutės r. (V. Eigirdas), 2025-11-26 viena skrido į pietus prie Lenkimų, Skuodo r. (V. Laukžemis) [VS].

LAPLANDINIS GRICIUKAS (*Limosa lapponica*)

2025-09-13 stebėtas Prienų r., Išlaugo žuv. tvenk. (K. Bilinskas), 2025-09-14 ten pat (R. Jusevičienė).

PAPRASTASIS GRICIUKAS (*Limosa limosa*)

2025-10-18 pirmametis paukštis Kintų žuv. tvenk., Šilutės r. (M. Karlonas, P. Ignatavičius, A. Šimkus, G. Petkus ir kt.) [VS].

APVALIASNAPIS PLAUKIKAS (*Phalaropus lobatus*)

2025-10-18 vienas individas baloje prie kelio Klaipėda–Palanga, Palangos m. sav. (R. Mizeikis ir kt.).

KRANTINIS TILVIKAS (*Actitis hypoleucos*)

2025-10-05 vienas stebėtas Arnionių žuv. tvenk., Molėtų r. (M. Miliauskas) [VS].

BRASTINIS TILVIKAS (*Tringa ochropus*)

2025-11-13 vienas paukštis pakilo nuo balos Daunoravos miške, Joniškio r. (R. Akstinas) [VS].

JŪRINIS BĖGIKAS (*Calidris maritima*)

2025-10-12 trys paukščiai ant Koppalio molo, Klaipėdoje (E. Komar), 2025-10-17 ten pat vienas (A. Šimkus).

MAŽASIS BĖGIKAS (*Calidris minuta*)

2025-10-18 vienas paukštis Kintų žuv. tvenk., Šilutės r. (G. Petkus, A. Šimkus, M. Karlonas, P. Ignatavičius ir kt.) [VS].

RAIBAKRŪTIS BĖGIKAS (*Calidris melanotos*)

2025-10-11 stebėtas pusiau nuleistame Linksmakalnio žuv. tvenk., Kauno r. (K. Bilinskas, M. Šeškus) [10].

POLIARINĖ ŽUVĖDRA (*Sterna paradisaea*)

2025-09-05 pirmametė ant pietinio molo Smiltynėje, Klaipėdoje (L. Kaminskaitė), 2025-09-26 pirmametis paukštis prie Melnragės molo, Klaipėdoje (V. Stankaitis).

UPINĖ ŽUVĖDRA (*Sterna hirundo*)

2025-10-18 pirmametis paukštis prie Melnragės molo, Klaipėdoje (R. Mizeikis), 2025-10-20 pirmametis paukštis Klaipėdos uosto akvatorijoje, Smiltynėje, 2025-11-05 pirmametis paukštis jūroje ties Koppalio molu (S. Karalius) [VS].

MARGASNAPĖ ŽUVĖDRA (*Thalasseus sandvicensis*)

2025-10-19 Palangos m. sav., Šventosios pajūryje, stebėti penki paukščiai (V. Laukžemienė, V. Laukžemis) [VS].

TRIPIRŠTIS KIRAS (*Rissa tridactyla*)

2025-11-23 vienas individas skraidė virš Vievio ež., Elektrėnų sav. (M. Miliauskas).

SKELTAUODEGIS KIRAS (*Xema sabini*)

2025-11-27 pirmametis paukštis jūroje ties Koppalio molu (S. Karalius) [5].

JUODAGALVIS KIRAS (*Ichthyæetus melanocephalus*)

2025-10-03 Palangos m. sav., Šventosios pajūryje, stebėtas pirmametis paukštis (V. Laukžemienė, V. Laukžemis).

SMAILIAUODEGIS PLĖŠIKAS (*Stercorarius parasiticus*)

2025-09-03 vienas šviesios formos paukštis stebėtas pajūryje ties Juodkrante (M. Šniaukštienė, K. Castren), 2025-09-05 ten pat šviesios formos, 2025-09-06 – tamsios formos (L. Šniaukšta, M. Šniaukštienė, K. Castren), 2025-10-09 jūroje ties Preila keturi paukščiai praskrido į pietus (A. Piečiukaitis).

BALTASIS GANDRAS (*Ciconia ciconia*)

2025-09-25 vienas stebėtas skrendantis Išlaužo k., Prienų r. (E. Bersienė), 2025-09-26 vienas lizde Vyžuonose, Utenos r., ir vienas migruojantis Tyteliuose, Rokiškio r. (A. Čerkauskas), 2025-09-28 vienas paukštis Elektrėnuose (T. Tzolov), 2025-10-03 vienas pievoje Verstaminų k., Lazdijų r. (V. Razmus), 2025-10-04 vienas vaikštinėjo dirbamame lauke prie Krašienos, Širvintų r. (K. Jarmalavičius), 2025-11-06 vienas paukštis Eičiūnuose, Alytaus r. (R. Jaskėlevičius), 2025-11-16 vienas laukuose šalia Ilgakiemio, Kauno r. (K. Jarmalavičius, A. Jarmalavičienė) [VS].

NYKŠTUKINIS ERELIS (*Hieraetus pennatus*)

2025-09-01 šviesios formos suaugęs paukštis skrido į pietus pajūryje ties Juodkrante, Neringos sav. (K. Castren, M. Šniaukštienė, S. Medžionis) [13].

STEPINĖ LINGĖ (*Circus macrourus*)

2025-09-05 suaugęs patinas nuo 08-29 laikėsi prie Pūraičių, Joniškio r. (A. Naudžius), 2025-09-06 patinas Vandupės slėnyje ties Butkiškiais, Šakių r. (A. Narbutas), 2025-09-14 patinas medžiojo rytinėje Paluknio pievų dalyje, Trakų r. (A. Šimkus), 2025-09-15 suaugęs patinas prie Paudrūvės, Joniškio r., 2025-09-15 suaugęs patinas prie Gačionių, Pakruojo r. (A. Naudžius), 2025-09-16 patinas medžiojo laukuose Širvintų r., Daubariškio k. (A. Pėstininkaitė), 2025-09-22 patinas ties Ventės pelke, Šilutės r. (V. Eigirdas), 2025-10-04 pirmametis paukštis skraidė šalia Rusnės žuv. tvenk., Šilutės r. (M. Šeškus).

RUDASIS PESLYS (*Milvus milvus*)

2025-11-01 du pesliai praskrido ieškodami grobio Jonaičių k., Šilutės r. (E. Užpelkis) [VS].

TŪBUOTASIS SUOPIS (*Buteo lagopus*)

2025-09-09 vienas medžiojo laukuose netoli Vidubalės, Pasvalio r. (R. Akstinas), 2025-09-14 vienas laukuose tarp Inklėriškių ir Pamerkių miškų, Trakų r. (A. Šimkus) [AS].

BALINĖ PELĖDA (*Asio flammeus*)

2025-10-21 migravo netoli Šventosios kopų, Palangos m. sav. (V. Pazneikaitė), 2025-11-15 du temstant medžioti pradedantys paukščiai stebėti Paluknio pievose, Trakų r., ten pat matyti 11-22 ir 11-24 (A. Šimkus).

RAUDONKOJIS SAKALAS (*Falco vespertinus*)

2025-09-05 pirmametis paukštis netoli Aleksandravos k., Varėnos r. (R. Brindza), 2025-09-06 Kretingos r., Lazdininkų k., du paukščiai (V. Laukžemienė, V. Laukžemis), 2025-09-07 patelė ir pirmametis ant elektros laidų tarp Girininkų ir Vainat-

Stepinė lingė (Circus macrourus). Puračiai, Joniškio r., 2025-09-05 © Armandas Naudžius

rakio, Kauno r. (L. Dvylys), Paluknio pievose, Trakų r., praskrido antrametė patelė ir tris kartus matytas galbūt tas pats pirmametis paukštis (A. Šimkus), pirmametis paukštis Klaipėdos r. (R. Alšauskas), du pirmamečiai šalia Baltosios Vokės, Šalčininkų r. (T. Povilauskas), 2025-09-08 keturi paukščiai aplink Troškūnus, Anykščių r. (A. Skirpstas), šeši pirmamečiai prie Pakalniškių ir aštuoni prie Gačionių, Pakruojo r. (A. Naudžius), 2025-09-09 keturi paukščiai Šalčininkų r. (E. Sukackienė), pirmametis prie Pasvaliečių, Biržų r. (A. Naudžius), trys individai netoli Dauparų, Klaipėdos r. (R. Alšauskas), 2025-09-10 Pakruojo r. trys jaunikliai prie Žemelio, o Joniškio r. du jaunikliai ir antrametis patinas prie Drąsutačių bei jauniklis ir antrametis patinas prie Stagarių, 2025-09-11 trys pirmamečiai ir dvi antrametės patelės prie Kalvių, Joniškio r. (A. Naudžius), du jaunikliai ir patelė prie Gargždų, Klaipėdos r. (R. Alšauskas), 2025-09-12 trys jaunikliai šalia Šventininkų, Trakų r. (M. Miliauskas), Vilniaus r., Bezdonių sen., du jaunikliai (A. Vika), 2025-09-13 pirmametis Liutkūnų k. ir patinas Pročkų k., Jonavos r. (D. Stalaušienė), apie 30 sakalų prie Šventininkų ir du prie Pilialaukio, Trakų r. (M. Miliauskas), šalia Jonėnų k., Vilniaus r., patelė ir jauniklis (A. Vika), jauniklis ir patinas prie Paluknio, Trakų r. (R. Kudžma), 2025-09-14 patinas Rusnės saloje, Šilutės r. (R. Brindza), Našiūnų k. laukuose, Vilniaus r., keturi jaunikliai ir patelė (A. Vika), du patinai, patelė ir jauniklis Žiemkelyje, Kauno r. (L. Dvylys), netoli Šventininkų karjero, Trakų r., du patinai, dvi patelės ir 12 jauniklių (M. Šniaukštienė, L. Šniaukšta), vienas pirmametis Paluknio pievose, vienas laukuose tarp Inklėriškių ir Pamerkių miškų ir du prie Naujių, Trakų r. (A. Šimkus), jauniklis ties Pakampiškiais, Prienų r. (R. Jusevičienė), 2025-09-15 antrametis patinas ir keturi jaunikliai prie Pūraičių, jauniklis prie Indrišiūnų, Joniškio r. (A. Naudžius), jauniklis šalia Linkaičių, Joniškio r. (G. Petkus), Žiemkelio pievose, Kauno r., šeši jaunikliai ir keturi vyresni paukščiai (A. Aleliūnas), vienas pirmametis prie Girsūdų, vienas prie Skietelių, vienas prie Kalniškio, penki prie Dirvoniškio, vienas prie Patrakės, Pasvalio r. (R. Akstinas), Bajoruose, Molėtų r., patelė ir pirmametis (A. Čerkauskas), 2025-09-16 du jaunikliai Daubariškio k., Širvintų r. (R. Vainauskas), septyni jaunikliai prie Dievogalos, Kauno r. (E. Šniaukšta), 2025-09-17 po vieną pirmametį prie Skroblynės ir Arozų, Kelmės r. (V. Karnauskas), pirmametis Kiemeliuose, Vilniaus r. (E. Sukackienė), pirmametis prie Gačionių, Pakruojo r. (A. Naudžius), 2025-09-19 Gudžiškyje, Rokiškio r., praskrido trys individai (A. Čerkauskas), trys šalia Šventininkų karjero, vienas Pilialaukio k., Trakų r. (M. Miliauskas), jauniklis

Sajanine pečialinda (Phylloscopus humei).
Ventės ragas, 2025-10-19 © Rokas Mizeikis

Kauno r. (M. Šeškus), 2025-09-20 patinėlis Tiškevičiaus g., Vilniuje (R. Bakanavičius), antrametis patinukas praskrido šalia Papikeliškių, Vilniaus r. (R. Karpavičius), jauniklis Svobiškio k., Molėtų r. (D. Stalauskienė), 2025-09-21 trys individai prie Šventininkų karjero, Trakų r. (K. Skrabs), vienas sklandė Dūkūnuose, Zarasų r. (I. Semionovas), 2025-09-23 jauniklis prie Pūraičių, Pakruojo r. (A. Naudžius), 2025-09-24 pirmametis paukštis prie Palangos (S. Karalius), pirmametis prie Stankiškių, Šilutės r. (V. Eigirdas), 2025-09-27 pirmametis netoli Juostininkų k., Anykščių r. (K. Rudokaitė).

SKĖTSAKALIS (*Falco subbuteo*)

2025-10-08 du paukščiai praskrido į pietus ties Preilos Menininkų kopa, Neringos sav. (A. Piečiukaitis) [VS].

RAGUOTASIS VIEVERSYS (*Eremophila alpestris*)

2025-11-15 Šalčininkų r., laukuose tarp Kalesninkų ir Purvėnų, stebėti vienas, trys ir devyni paukščiai (A. Šimkus).

URVINĖ KREGŽDĖ (*Riparia riparia*)

2025-09-20 bent viena virš Viešinto ež., Anykščių r., 2025-09-21 viena kitoje ežero pusėje (A. Šimkus), mažiausiai vienas paukštis prie Išlaužo žuv. tvenk., Prienų r. (R. Jusėvičienė) [VS].

ŠELMENINĖ KREGŽDĖ (*Hirundo rustica*)

2025-10-19 vienas paukštis Ventės rage, Šilutės r. (D. Mizeikis ir kt.), 2025-10-28 ten pat trys (V. Eigirdas), 2025-11-01 vienas paukštis laukose prie Kniaupo įlankos, Šilutės r. (I. Baltrūnienė), 2025-11-02 dvi Ventės rage, Šilutės r. (V. Jusys, V. Eigirdas), 2025-11-07 viena vakare praskrido Juodkrantės pajūryje, Neringos sav. (A. Šimkus), 2025-11-16 viena skraidė Ventės rage, Šilutės r. (V. Eigirdas) [VS].

ILGAUODEGĖ ZYLĖ (*Aegithalos caudatus europaeus*)

2025-10-03 Ventės Rage, Šilutės r., sugautos dvi (V. Jusys), 2025-10-04 Būtingėje, Palangos m. sav., viena (V. Laukžemienė, V. Laukžemis, R. Padaigienė, V. Paznekaitė), 2025-10-06 Ventės Rage, Šilutės r., dvi (V. Jusys), 2025-11-04 ten pat viena (P. Šlepetytė).

SAJANINĖ PEČIALINDA (*Phylloscopus humei*)

2025-10-19 girdėta ir matyta Ventės rage, Šilutės r. (A. Šimkus ir kt.), 2025-11-02 ten pat viena sugauta (V. Eigirdas) [6-7].

GELTONBRUVĖ PEČIALINDA (*Phylloscopus inornatus*)

2025-10-29 sugauta Ventės rage, Šilutės r. (V. Eigirdas), ten pat pavienės sugautos 10-30 (V. Eigirdas) ir 11-12 (V. Jusys).

NYKŠTUKINĖ PEČIALINDA (*Phylloscopus proregulus*)

2025-10-17 sugauta Ventės rage, Šilutės r. (V. Eigirdas), ten pat pavienės sugautos 10-22 (V. Jusys), 10-26 (V. Jusys), 2025-11-21 (V. Eigirdas) ir 11-23 (V. Jusys).

PILKOJI PEČIALINDA (*Phylloscopus collybita*)

2025-11-23 sugauta Ventės rage, Šilutės r. (V. Jusys) [VS].

PILKOJI PEČIALINDA (*Phylloscopus collybita tristis*)

2025-10-07 sugauta Ventės rage, Šilutės r., ten pat pavienės sugautos 10-27 ir 11-16 (V. Jusys).

EŽERINĖ NENDRINUKĖ (*Acrocephalus schoenobaenus*)

2025-10-05 vienas paukštis stebėtas Arnionių žuv. tvenk., Molėtų r. (M. Miliauskas) [VS].

JUODAGALVĖ DEVYNBALSĖ (*Sylvia atricapilla*)

2025-11-28 patelė sugauta Ventės rage, Šilutės r. (V. Jusys) [VS].

SODINĖ DEVYNBALSĖ (*Sylvia borin*)

2025-10-21 sugauta Ventės rage, Šilutės r. (V. Jusys) [VS].

BALTAGURKLIS STRAZDAS (*Turdus torquatus*)

2025-11-16 stebėtas ir vėliau sugautas Ventės rage, Šilutės r. (V. Eigirdas).

PILKOJI MUSINUKĖ (*Muscicapa striata*)

2025-10-06 vienas paukštis Vilniuje, Sapieginėje (A. Šimkus) [VS].

EUROPINĖ JUODAGALVĖ KIAULIUKĖ (*Saxicola rubicola*)

2025-10-18 viena stebėta Drevernos pievų pakraštyje, Klaipėdos r. (R. Alšauskas ir kt.), viena Stankiškių pievose, Šilutės r. (A. Masiliūnaitė, U. Kuzminskaitė, G. Kukta, S. Glemžienė, A. Antanavičius). 2025-11-09 viena vis dar laikėsi netoli perėjimo vietos Palangos m. sav. (V. Laukžemienė, V. Laukžemis).

PAPRASTASIS KŪLTUPYS (*Oenanthe oenanthe*)

2025-10-18 vienas ant žvyrkelio prie Vorusnės, Šilutės r. (G. Radžiūtė), 2025-10-19 vienas paukštis Šturmuose, Šilutės r. (A. Šimkus) [VS].

DYKUMINIS KŪLTUPYS (*Oenanthe deserti*)

2025-11-08 patelė Kopgalio paplūdimyje, Klaipėdos m. sav. (A. Šimkus) [2].

KALNINĖ KIELĖ (*Motacilla cinerea*)

2025-09-13 du individai stebėti prie Neries Verkių regioniniame parke, Vilniuje (M. Šniaukštienė), viena sugauta Ventės rage, Šilutės r. (V. Jusys), 2025-10-03 stebėta Rokantiškių tvenk., Vilniuje (A. Skirpstas), 2025-10-06 viena Kretingos r., Darbėnuose (I. Šeštokas), 2025-10-18 vienas paukštis Kuršių marių pakrantėje Klaipėdos pietiniame pakraštyje (Š. Noreikaitė, B. Belchev, P. Norkutė, R. Kygaitė),

2025-11-02 viena ant molo Ventės rage, Šilutės r. (V. Eigirdas), 2025-11-13 viena stebėta ant marių krantinės akmenų Kopgalyje, Klaipėdos m. sav. (S. Karalius).

BALTOJI KIELĖ (*Motacilla alba*)

2025-11-03 suaugęs paukštis ant Kopgalio marių krantinės akmenų, Klaipėdos m. sav., 2025-11-04 kitas paukštis ant Kopgalio molo (S. Karalius), 2025-11-08 viena praskrido prie Senosios perkėlos, Klaipėdoje, 2025-11-22 viena praskrido Paluknio pievose, Trakų r. (A. Šimkus), 2025-11-28 vienas individas Vilniuje, Titnago g. (R. Bagdzevičius) [VS].

RUDAGURKLIS KALVIUKAS (*Anthus cervinus*)

2025-09-07 vienas paukštis laukuose prie Šventininkų karjero, bent trys Paluknio pievose, Trakų r. (A. Šimkus), 2025-09-09 keturi pavieniai praskrido ties Juostininkų k., Anykščių r. (A. Skirpstas), 2025-09-10 migruojantis paukštis ryte praskrido Sapieginėje, Vilniuje (A. Šimkus), 2025-09-13 būreliais po du, tris ir daugiau skrido į pietus prie Šventininkų karjero, Trakų r., 2025-09-14 ten pat per valandą į pietus skrido mažiausiai 15 (M. Miliauskas), dviejų praskrendančių paukščių balsai Žiemkelyje, Kauno r. (L. Dvylys), keletas skraidė ir maitinosi laukuose šalia Kreivių ir Našiūnų k., Vilniaus r. (A. Vika), bent 13 Paluknio pievose ir bent 14 prie Šventininkų karjero, Trakų r. (A. Šimkus), trijų praskrendančių balsai prie Išlaūžo žuv. tvenk., Prienų r. (R. Jusevičienė), 2025-09-15 suaugęs paukštis maitinosi prie Baukų, Pasvalio r. (R. Akstinas), 2025-09-17 Vilniuje, Sapieginėje, girdėtas praskrendančio balsas, 2025-09-18 ten pat dukart girdėti praskrendančių balsai (A. Šimkus), 2025-09-19 šeši stebėti šalia Šventininkų karjero, Trakų r. (M. Miliauskas), 2025-09-21 ten pat keturi (K. Skrabs), bent apie 20 paukščių laukuose tarp Viešinto ir Suosos ež., Anykščių r., 2025-09-22 vienas praskrido į vakarus Vilniuje, Sapieginėje, 2025-09-25 ten pat bent vienas praskrido į pietvakarius (A. Šimkus), 2025-09-27 mažiausiai vienas praskrendantis girdėtas prie Žiemkelio, Kauno r. (K. Bilinskas), 2025-09-28 vienas girdėtas Kintų prieplaukoje, Šilutės r. (V. Karnauskas), 2025-10-01 vienas praskrido į rytus Vilniuje, Sapieginėje (A. Šimkus), 2025-10-08 prie Degaičių, Telšių r., girdėtas praskrendančio balsas (A. Čerkauskas).

UOLINIS KALVIUKAS (*Anthus petrosus*)

2025-09-12 Šventosios pajūryje, Palangos m. sav., vienas paukštis stebėtas šalia molo (V. Laukžemienė), 2025-09-16 vienas ten pat (R. Kinduris), 2025-09-20 Klaipėdoje vienas paukštis stebėtas ant Kopgalio molo (V. Stankaitis), vienas Melnragėje (R. Alšauskas), 2025-09-21 Šventojoje, Palangos m. sav., prie molo liekanų stebėtas vienas (A. Aleliūnas), 2025-09-26 vienas ten pat (E. Kinderis), du Klaipėdoje, ant Melnragės molo akmenų, 2025-09-27 du Šventosios uoste, Palangos m. sav. (D. Stalauškienė), du prie Smiltynės molo, Klaipėdoje (M. Montrimaitė), 2025-09-28 vienas Šventosios upės žiotyse, Palangos m. sav. (R. Brindza), 2025-10-01 vienas Melnragėje, Klaipėdoje (P. Dubė), 2025-10-05 ten pat du (A. Čerkauskas), 2025-10-07 taip pat (R. Jusevičienė), 2025-10-17 du arba trys skirtingi (A. Šimkus), 2025-11-02 vienas ant pietinio molo Klaipėdoje (M. Šniaukštienė, L. Šniaukšta), 2025-11-08 vienas prie Palangos tilto (E. Šniaukšta), 2025-11-10 vienas ant molo Ventės rage, Šilutės r. (V. Eigirdas).

Pilkoji sibirinė pečialinda (Phylloscopus collybita tristis).

Ventės ragas, 2025-10-07 © Vytautas Jusys

GELTONSNAPIS ČIVYLIS (*Linaria flavirostris*)

2025-10-14 sugautas Ventės rage, Šilutės r. (V. Jusys), 2025-10-17 bent vieno į pietus skrendančio paukščio balsas Melnragėje, Klaipėdoje (A. Šimkus), 2025-10-18 mažiausiai du ar trys mišriame kikilinių būryje Svencelėje, Klaipėdos r. (A. Kasparavičius, R. Vaišvilienė), 2025-10-19 vienas praskrido virš pievų tarp Mingės ir Krokų Lankos ež., Šilutės r. (A. Šimkus, B. Stukė, E. Sukackienė), 2025-10-26 Šventosios pajūryje, Palangos m. sav., stebėtas 11-os paukščių būrys (V. Laukžemienė, V. Laukžemis), 2025-10-27 trys stebėti, vėliau du sugauti Ventės rage, Šilutės r. (V. Jusys), 2025-10-28 apie 70 paukščių žolynuose Kopgalyje, Klaipėdos m. sav., 2025-10-30 ten pat ant molo vienas, 2025-11-04 – du individai (S. Karalius), vienas sugautas Ventės rage, Šilutės r. (A. Vika, P. Šlepetytė), 2025-11-05 prie Birikų, Telšių r., ražienose maitinosi penkių individų būrelis (A. Čerkauskas), 2025-11-07 Juodkrantėje, Neringos sav., trys ir vienas praskrido į pietus pajūryje, šeši ir vienas maitinosi marių pakrantės vejose (A. Šimkus), 2025-11-09 Kopgalyje, Klaipėdos m. sav., stebėti vienas, du, keturi ir šeši paukščiai (R. Alšauskas), 2025-11-15 bent vienas girdėtas praskrendantis laukuose prie Kalesninkų, Šalčininkų r. (A. Šimkus), 2025-11-16 dešimt paukščių prie upės žiočių Šventojoje, Palangos m. sav. (R. Padaigienė), 2025-11-22 du praskrido Paluknio pievose, Trakų r. (A. Šimkus).

PUŠINIS KRYŽIANSAPIS (*Loxia pytyopsittacus*)

2025-10-18 patinėlis stebėtas Pervalkoje, Neringos sav. (B. Belchev, P. Norkutė, R. Kygaitė, Š. Noreikaitė), 2025-11-16 penki paukščiai Monciškėse, Palangos m. sav. (R. Padaigienė).

SVILIKĖLIS (*Serinus serinus*)

2025-11-18 stebėtas Ventės rage, Šilutės r. (V. Jusys) [VS].

PENTINUOTOJI STARTA (*Calcarius lapponicus*)

2025-10-18 vienas paukštis Melnragėje, Klaipėdoje (M. Karlonas, P. Ignatavičius), 2025-11-09 vienas paukštis praskrido pajūriu Juodkrantėje, Neringos sav. (J. Morkūnas ir Ornimokyklos mokiniai), viena girdėta ir vėliau sugauta Ventės rage, Šilutės r. (V. Eigirdas).

MAŽOJI STARTA (*Emberiza pusilla*)

2025-09-18 sugauta Ventės rage, Šilutės r. (V. Jusys) [11].

PAUKŠČIŲ ŽIEDAVIMAS VENTĖS RAGE 2025 M. RUDENĮ

Vytautas JUSYS, Vytautas EIGIRDAS

© Vytautas Jusys

2025 m. rudenį Ventės rago ornitologinės stoties žieduotojai ir jų talkininkai sužiedavo 96 rūšių 87 649 paukščius (rugsėjo mėn. sužieduoti 70 rūšių 43 453 paukščiai, spalio mėn. – 63 rūšių 38 369 paukščiai, o lapkričio mėn. – 53 rūšių 5 827 paukščiai). Daugiausia per vasarą sužieduota mėlynųjų zylių (37 727), didžiųjų zylių (22 315), paprastųjų nykštukų (4 841), liepsnelių (3 955) ir ilgauodegių zylių (3 546).

Ventės rage paukščiai šią vasarą daugiausia buvo gaudomi voratinklinėmis gaudyklėmis, didžiaja gaudykle (gaudyklė nuimta lapkričio 11 d.), zigzagine gaudykle Nr. 2 (nuimta lapkričio 12 d.), zigzagine gaudykle Nr. 5 (nuimta lapkričio 6 d.), mažąja gaudykle Nr. 2 (nuimta lapkričio 12 d.) ir kitomis gaudymo priemonėmis.

Iš retesnių ar retai žieduotojams patenkančių paukščių 2025 m. rudenį sugautas ir sužieduotas lėlys (*Caprimulgus europaeus*) – rugsėjo 9 d., 5 ilgauodegės zylės (*Aegithalos caudatus europaeus*) – po dvi spalio 3 ir 6 d. ir viena – lapkričio 4 d., 9 geltonsnapiai čivyliai (*Linaria flavirostris*) – spalio 14 ir 26 d. – po vieną, spalio 27 d. – keturi ir dar po vieną – lapkričio 1, 4 ir 9 d., 5 mažieji čimčiai (*Acanthis flammea cabaret*) – spalio 12 d., 5 nykštukinės pečialindos (*Phylloscopus proregulus*) – spalio 17, 22 ir 27 d. bei lapkričio 21 ir 23 d., 2 mažieji baulbiai (*Ixobrychus minutus*) – rugsėjo 3 ir 11 d., 3 geltonbruvės pečialindos (*Phylloscopus inornatus*) – spalio 29 ir 30 d. ir lapkričio 12 d., 6 sibirinės pilkosios pečialindos (*Phylloscopus collybita tristis*) – spalio 7 ir 27 d., lapkričio 14 (dvi), 16 ir 26 d., ilgasnapė vistelė (*Rallus aquaticus*) – spalio 6 d. ir lapkričio 8 d., 3 oželiai nykštukai (*Lymnocyptes minimus*) – spalio 22 d., kalni-

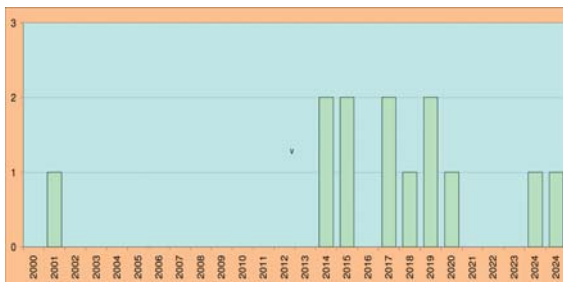
2025 m. rudenį Ventės rago ornitologinėje stotyje sužieduoti paukščiai

Eil. Nr.	Rūšis	Sužieduota
1.	Mėlynoji zylė (<i>Cyanistes caeruleus</i>)	37 727
2.	Didžioji zylė (<i>Parus major</i>)	22 315
3.	Paprastasis nykštukas (<i>Regulus regulus</i>)	4 841
4.	Liepsnelė (<i>Erithacus rubecula</i>)	3 955
5.	Ilgauodegė zylė (<i>Aegithalos caudatus</i>)	3 546
6.	Šelmeninė kregždė (<i>Hirundo rustica</i>)	3 344
7.	Karietaitė (<i>Troglodytes troglodytes</i>)	2 117
8.	Juodoji zylė (<i>Periparus ater</i>)	1 383
9.	Juodasis strazdas (<i>Turdus merula</i>)	1 002
10.	Juodagalvė devynbalsė (<i>Sylvia atricapilla</i>)	886
11.	Paprastasis kikielis (<i>Fringilla coelebs</i>)	807
12.	Pilkoji pečialinda (<i>Phylloscopus collybita</i>)	614
13.	Baltabruvis nykštukas (<i>Regulus ignicapilla</i>)	577
14.	Paprastasis varnėnas (<i>Sturnus vulgaris</i>)	478
15.	Urvinė kregždė (<i>Riparia riparia</i>)	401
16.	Strazdas giesmininkas (<i>Turdus philomelos</i>)	355
17.	Miškinis liputis (<i>Certhia familiaris</i>)	304
18.	Šiaurinis kikielis (<i>Fringilla montifringilla</i>)	281
19.	Ankstyvoji pečialinda (<i>Phyll. trochilus</i>)	276
20.	Sodinė devynbalsė (<i>Sylvia borin</i>)	242
21–96.	Kitos rūšys	2 209
	Iš viso: 96 rūšys	87 649

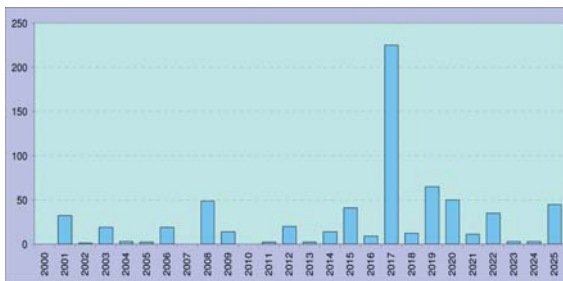
Pirmasis 2025 m. lelys (*Caprimulgus europaeus*)
Ventės rage sužieduotas rugsėjo 1 d. © Vytautas Eigirdas

2000–2025 m. VROS paukščių žieduotojai sužiedavo 12 lelių.
Vidutiniškai per du metus – 1 šios rūšies paukštį

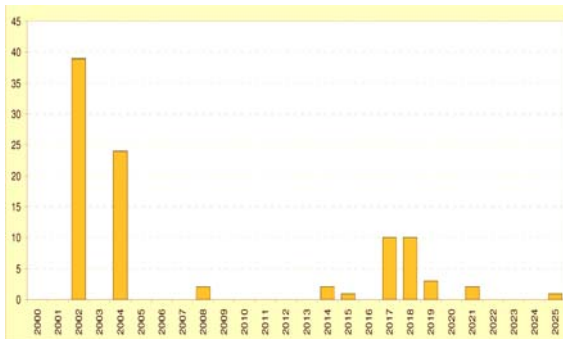
Pirmasis 2025 m. kėkštas (*Garrulus glandarius*)
Ventės rage sužieduotas rugsėjo 10 d. © Vytautas Jusys

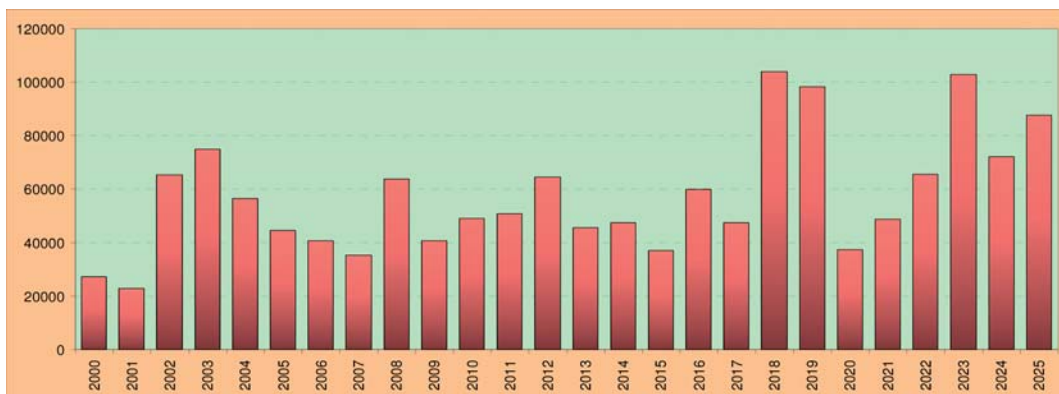
2000–2025 m. VROS paukščių žieduotojai sužiedavo 676
kėkštus. Vidutiniškai per metus – 26 šios rūšies paukščius

Pirmasis 2025 m. eglinis kryžiasnapis (*Loxia curvirostra*)
Ventės rage sužieduotas spalio 4 d.
© Kristina Jusienė

2000–2025 m. VROS paukščių žieduotojai sužiedavo 94
eglinius kryžiasnapius. Vidutiniškai per metus – 4 šios rūšies
paukščius

2000–2025 m. rudeniais VROS paukščių žieduotojai sužiedavo 1 489 695 paukščius

2025 m. rudenį talkininkavo aktyvūs pagalbininkai: Laurynas Palaitis, Povilė Šlepetytė ir Gintė Svirskienė. Ventės ragas, 2025-10-21 © Vytautas Jusys

Baltagurklis strazdas (*Turdus torquatus*). Ventės ragas, 2025-11-16 © Vytautas Eigirdas

Pentinuotoji starta (*Calcarius lapponicus*). Ventės ragas, 2025-11-09 © Vytautas Eigirdas

nė kielė (*Motacilla cinerea*) – rugsėjo 13 d., mažoji starta (*Emberiza pusilla*) – rugsėjo 18 d., sajaninė pečialinda (*Phylloscopus humei*) – lapkričio 2 d., baltagurklis strazdas (*Turdus atrogularis*) – lapkričio 16 d., pentinuotoji starta (*Calcarius lapponicus*) – lapkričio 9 d., balinė pelėda (*Asio flammeus*) – lapkričio 12 d. Lapkričio 11 d. Šilutės r. sugautas naujas Lietuvai plėšriosios medšarkės porūšis – *Lanius excubitor homeyeri* (V. Eigirdas).

2025 m. rudenį sugauti 84 paukščiai, žieduoti ne Ventės rage: 5 paukščiai buvo žieduoti Belgijos BRUS-

SELS žiedais (mėlynosios zylės), 19 – Estijos MATSALU (8 didžiosios zylės, 8 mėlynosios zylės, 3 ilgauodegės zylės), 1 – Čekijos PRAHA (didžioji zylė), 1 – Italijos ITALY (mėlynoji zylė), 3 – Lietuvos LITHUANIA (2 didžiosios zylės ir mėlynoji zylė), 28 – Latvijos RIGA (14 mėlynių zylių, 10 ilgauodegių zylių, 3 didžiosios zylės, baltabruvis nykštukas), 4 – Lenkijos GDANSK (3 didžiosios zylės ir mėlynoji zylė), 1 – Prancūzijos PARIS (mėlynoji zylė), 9 – Rusijos MOSKVA (3 mėlynosios zylės, 2 didžiosios zylės, šiaurinis kikielis, paprastas varnėnas, šelmeninė kregždė, karietaitė), 1 – Rusijos PETERSBURG (didžioji zylė), 5 – Suomijos FINLAND (2 didžiosios zylės, mėlynoji zylė, šelmeninė kregždė ir paprastas nykštukas), 1 – Švedijos STOCKHOLM (ankstyvoji pečialinda), 1 – Šveicarijos SEMPACH (mėlynoji zylė), 1 – Vokietijos HELGOLAND (mėlynoji zylė), 4 – Vokietijos HIDDEN-SEE (2 mėlynosios zylės ir 2 didžiosios zylės).

Daugiausia per vieną dieną 2025 m. rudenį sugauti 5 746 paukščiai (rugsėjo 18 d.), 5 735 (rugsėjo 20 d.), 3 638 (rugsėjo 16 d.), 3 544 (rugsėjo 23 d.), 2 823 (spalio 10 d.).

2000–2025 m. rudeniais Ventės rago paukščių žieduotojai sužiedavo 1 489 695 paukščius. Daugiausia rudenį sužieduota 2018 m. (103 811 paukščių), 2023 m. (1 027 745) ir 2019 m. (98 286). Mažiausiai 2001 m. (22 875), 2000 m. (27 203) ir 2007 m. (35 257). Vidutiniškai 2000–2025 m. laikotarpiu kiekvieną rudenį sužiedavome po 57 295 paukščius.

2025 m. rudenį paukščius žiedavo Ventės rago ornitologinės stoties darbuotojai bei žieduotojai talkininkai: Vytautas Jusys, Vytautas Eigirdas, Kristina Jusienė, Povilė Šlepetytė, Tomas Brueckmann, Augustinas Baronas, Gintaras Varnas, Gintarė Grašytė, Vygantas Karnauskas, Saulius Valiūnas, Karl-Heinz Loske, Gabrielė Šlušnytė, Mindaugas Kavaliauskas, Dalia Gedminė, Katrė Mukulytė, Miglė Jusytė, Gustė Lapinskaitė, Fausta Adomaitytė, Rokas Mizeikis, Peter Rinsche, Ingrida Lagunavičienė ir Austėja Jusytė.

Rudenį taip pat buvo tęsiami vasarą pradėti darbai vokiečių koordinuojame ICARUS projekte ir specialiais siųstuvėliais vakarų Lietuvoje buvo paženklinti dar 3 pelėsakaliai – du pirmamečiai paukščiai ir viena suaugusi patelė.

Taip pat pirmą kartą Lietuvoje, skirtingose Šilutės r. vietose, buvo pagautos, sužieduotos ir siųstuvais paženklintos 5 plėšriosios medšarkės (tarp jų ir naujo Lietuvai porūšio paukštis). Apie šių paukščių judėjimą bus paskelbta kituose žurnalo numeriuose.

Balinė pelėda (Asio flammeus).
Ventės ragas, 2025-11-12 © Vytautas Eigirdas

Mažoji starta (Emberiza pusilla).
Ventės ragas, 2025-09-18 © Vytautas Jusys

Kalninė kielė (Motacilla cinerea).
Ventės ragas, 2025-09-13 © Vytautas Jusys

Ilgauodegė zylė (Aegithalos caudatus europaeus).
Ventės ragas, 2025-10-06 © Vytautas Jusys

Informaciją apie kiekvieną dieną Ventės rago ornitologinėje stotyje sužieduotus paukščius galite rasti interneto tinklalapyje www.trektellen.org/site/totals/1581/2022. Dabar čia paukščių pavadinimai rašomi ir lietuvių kalba.

BIRD RINGING AT VENTĖS RAGAS ORNITHOLOGICAL STATION, AUTUMN 2025

Vytautas JUSYS, Vytautas EIGIRDAS

Summary. 87,649 birds of 96 species were ringed at Ventės Ragas Ornithological Station in autumn 2025. The most numerous were Blue Tit (37,727), Great Tit (22,315), Goldcrest (4,841), European Robin (3,955) and Long-tailed Tit (3,546). To put this into context, a total of 1,489,695 birds were ringed during the autumn months at Ventės Ragas Ornithological Station in the period 2000-2025, an average of 57,295 birds per autumn. The highest day totals of birds ringed this autumn were 5,746 birds on 18 September, 5,735 birds on 20 September and 3,638 birds on 16 September.

84 birds were caught that had been previously ringed elsewhere: 28 in Latvia, 19 in Estonia, 10 in Rus-

Nykštukinė pečialinda (Phylloscopus proregulus).
Ventės ragas, 2025-10-22 © Vytautas Jusys

Sajaninė pečialinda (Phylloscopus humei).
Ventės ragas, 2025-11-02 © Vytautas Eigirdas

sia, five in Belgium, five in Finland, five in Germany, four in Poland, three elsewhere in Lithuania, one in France, one in the Czech Republic, one in Italy, one in Switzerland and one in Sweden.

Pilkavainikė gervė (*Balearica regulorum*)

© Darius Babelis

TANZANIJOS SAVANŲ PLATYBĖSE

Milda ŠNIAUKŠTIENĖ

Į Tanzaniją vykau su ypatinga užduotimi – ši kelionė buvo skirta „Ornitostogų“ turui pasiruošti, į kurį pirmoji grupė išvažiavo jau šių metų lapkritį. Į šalį atvykau kiek neįprastu maršrutu – iš Ugandos. Ten dvi savaites pildžiau savo svajones – stebėjau gorilas, šimpanzes, kolobusus ir auksines beždžiones, pirmą kartą sutikau išsvajotą klumpasnapį ir grožėjaisi šimtais kitų egzotiškų paukščių. Pasisėmiau begalę įspūdžių ir maniau, kad Tanzanija vargu ar galės juos pranokti. Vis dėlto klydau.

Atskridau spalio pabaigoje. Dar buvo nesutemę, oras giedras, debesų mažai, todėl važiuodama iš oro uosto tiesiog grožėjaisi snieguota Kilimandžaro viršūne. Lodžija, į kurią atvykau, buvo antro aukščiausio Tanzanijos kalno Meru papėdėje, vos keli kilometrai nuo nedidelio Arušos nacionalinio parko.

Kadangi iki suplanuoto safario buvo likusios dvi dienos, galėjau atidžiau patyrinėti lodžijos teritoriją. Daug paukščių nebuvo, bet vieną kitą perliuką rasti vis dėlto pavyko.

Ankstų rytą šalia kaimyninio namelio, krūmuose, pamačiau medituojantį geltonskruosį afrikinį trogoną (*Apaloderma narina*). Kitą dieną sėdėdama verandoje

stebėjau, kaip keršasis paukštvanagis (*Astur melanoleucus*) pešė nugvelbtą vištą į mane nekreipdamas nė mažiausio dėmesio. Visai netoli sparnuoto medžiotojo triukšmavo sidabraskruosčiai ragasnapiai (*Bycanistes brevipes*), kurių dėl keliamo triukšmo buvo neįmanoma nepastebėti. Šalia mano namelio vis pasirodydavo afrikinė rojinė musinukė (*Terpsiphone viridis*), šmirinėjo sodiniai bulbiuliai (*Pycnonotus barbatus*), paprastosios spalvingosios nektarinos (*Cinnyris venustus*) ir ametistinės chalkomitros (*Chalcomitra amethystina*). Vienas iš mano bendrakeleivių lodžijos teritorijoje pamatė ir Hartlaubo turaką (*Tauraco Hartlaub*), bet man, deja, šis spalvingas sparnuotis nesiteikė pasirodyti.

Kai pabodo leisti laiką lodžijoje, išėjau pasižvalgyti po vietinį kaimelį. Už jo atsидūriau prie plytinčių dirbamų laukų. Čia žvilgsnį traukė raudonkrūtės chalcomitros (*Chalcomitra senegalensis*), bronzinės nektarinos (*Nectarinia kilimensis*), spalvingieji nykštukiniai bitininkai (*Merops pusillus*), pilkaskruosčiai balnapaukščiai (*Corythaixoides personatus*), dvispalvės medšarkės (*Lanius cabanisi*), Fišerio tamsiosios musinukės (*Melaenornis fischeri*), paprastosios astrildos (*Estrilda astrild*). Nuo spalvų net akys raibo.

Svečiuodamasi Meru kalno papėdėje turėjau galimybę leisti į žygį po Usos upės šaltinių mišką. Būtent čia pamačiau įspūdingas kolobusų genties beždžionės abisininės gverecas ir vainikuotąsias markatas, kurios dar vadinamos mėlynosiomis beždžionėmis.

Ekskursijos pas kavos augintojus metu kieme pamačiau baltaausius barbetus (*Stactolaema leucotis*) ir šarkines munijas (*Spermestes fringilloides*). O žvilgtelėjusi aukštyn išvydau virš plantacijos dangų karpančius afrikinius palminius čiurlius (*Cypsiurus parvus*) ir augurinius suopius (*Buteo augur*).

Tarangyrės parko paukščiai

Pagaliau spalio 30 d. rytą išvažiavome į taip lauktą safari. Pradėjome nuo Tarangyrės nacionalinio parko, garsėjančio įspūdingo dydžio baobabais ir dramblių kaimenėmis.

Jau bevažiuojant paukščių daugėjo su kiekvienu kilometru. Virš gyvenviečių sukiojosi juodieji pesliai, kurių ten buvo vos ne kaip pas mus pilkųjų varnų. Šalikelėse vaikštinėjo gigantiški marabu, kurie labai sėkmingai prisitaikę gyventi šalia žmogaus ir misti atliekomis. Visur skraidžiojo rusvapilviai blizgieji varnėnai, kurių buvo tiek daug, kad juokaudami su gidu nusprendėme juos vadinti nacionaliniu Tanzanijos paukščiu. Beje, Tanzanija tokio paukščio neturi, bet turi nacionalinį gyvūną – žirafą.

Kai įvažiavome į Tarangyrę, paukščiai ir žvėrys pasipylė kaip iš gausybės rago. Jau prie parko vartų apdairiai įrengtose girdyklose troškulį malšino būreliai raudonskruosčių drugelinių astrildų (*Uraeginthus bengalus*) ir geltonkrūčių agapornų (*Agapornis personatus*). Toliau esančius medžius tyrinėjo ragasnapiai, dvispalvės medšarkės (*Lanius cabanisi*), šiaurinės baltakepurės medšarkės (*Eurocephalus ruppelli*), baltagalviai buivoliniai audėjai (*Dinemellia dinemelli*), skeltauodegiai drongai (*Dicrurus adsimilis*), raudongurkliai frankolinai (*Pternistis afer*) ir uodeguotieji žalvar-

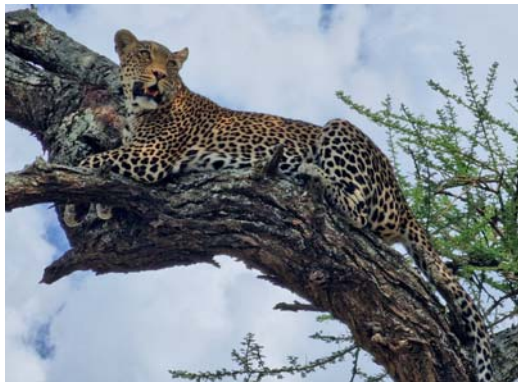
Straipsnio autorė Milda Šniaukštienė Usos upės šaltinių miške

Nykštukinis bitininkas (*Merops pusillus*) © Darius Babelis

niai (*Coracias caudatus*). Visur dairiausi mūsų žmonių, bet taip ir nemačiau visos kelionės metu.

Vos įvažiavus pro vartus pasirodė ir pirmieji žvėrys: karpuočiai, visų vadinami Pumba, antilopės gnu – Tanzanijos didžiosios migracijos simbolis, jų geriausi drau-

Leopardas (*Panthera pardus*) © Milda Šniaukštienė

Kapinis didysis apuokas (*Bubo capensis*) © Darius Babelis

gai zebrai, taip pat kanos – didžiosios antilopės ir, žinoma, drambliai, žirafos, mažieji dikdikai, Granto gazelės ir vandeniniai ožiai.

Kai pasiekėme papelkėjusį ežeriuką, pasirodė pirmieji vandens paukščiai. Pakrantėse išsėjęsi mums gerai žinomos egiptinės žąsys (*Alopochen aegyptiacus*), maitinasi pentinuotosios žąsys (*Plectropterus gambensis*), vaikštinėjo vandeninis storkulnis (*Burhinus vermiculatus*). Pamatėme ir mūsiškės pempės giminaitį įdomiu pavadinimu – pempę kalvį (*Vanellus armatus*). Jai kompaniją palaikė paukštis ne ką mažiau keistu pavadinimu – kūjagalvis (*Scopus umbretta*). Čia išvydome ir Afrikos ežerų atributą – afrikinę žakaną (*Actophilornis africa-*

nus), pasigrožėjome ištis nuostabiu puikiuoju ibiu (*Bostrychia hagedash*), bet didžiausią įspūdį paliko išdidžiai vaikstantis sekretorius (*Sagittarius serpentarius*).

Danguje ratus suko ir plėšrieji paukščiai, bet man vis nepavykdavo nutaikyti akimirkos juos geriau apžiūrėti ir identifikuoti. Pradėjau jausti vienintelį kelionės trūkumą – kad keliauju ne su paukštininkais ir grupėje esu vienintelė, kurią taip traukia paukščiai. Visi kiti dairėsi tik žvėrių. Štai, pavyzdžiui, važiuodami net nestabtelėjome prie afrikinio bėgūnėlio (*Smutsornis africanus*). Šio gerai maskuotis mokančio smėlio spalvos paukščio niekas daugiau nepastebėjo, o sustabdyti vairuotojo, deja, nespėjau. Tačiau po vienos dviejų dienų ir mano bendrakeiviai įsitraukė į paukščių paieškas ir vis pastebėdavo kokį nors sparnuotį; tokiu būdu safari tapo daug įdomesnis.

Dienai kryptant vakarop, pasukome į palapinių stovyklą. Važiuodami ant kelio pamatėme retai aptinkamą leopardinį vėžlį, kuris keistai šnypstė prie jo artėjant, krūmynuose skraidė būreliai europinių bitininkų (*Merops apiaster*) ir geltonpetės papūgos (*Poicephalus meyeri*). Po potyrių kupinos dienos visi norėjome tik pailsėti, tačiau Afrikoje taip paprastai neužmigsi. Sutemos buvo kupinos keisčiausių garsų. Vieni riau-mojo, kiti lojo, tretį ūbavo, dar kažkas kažką kramso-nojo. Todėl ausų kištukai vykstant į Tanzaniją – būtini.

Liūtukų „darželis“

Ryte mūsų gidas Hosea pažadėjo, kad Serengečio nacionaliniame parke, užimančiame beveik pusę Lietuvos teritorijos, iš didžiųjų kačių tikrai pamatysime liūtus, o jei pasiseks, ir kitus atstovus. Nieko nelaukė ten ir išsiruošėme. Pakeliui į Serengetį važiuodami pro Didįjį Lūžių slėnį stabtelėjome pasigrožėti kaip ant delno atsiveriančiu Ngorongoro krateriu, didžiausia pasaulyje kaldera ir vienu iš septynių Afrikos gamtos stebuklų. Mūsų laukė netrumpas kelias dulkėtu žvyrkeliu: pravažiavome kaip parodai kalno šlaite išstatytą Masajų kaimelį, flamingais ir pelikanais aplipusį ežeriuką ir po kokių dviejų valandų kratymosi bei karščio (na, nes turėjome susimokėti už giedrą orą ir puikų vaizdą į Ngorongoro kraterį) pasiekėme parko vartus. Pravažiavę vartus pasukome tiesiai į pietų pertraukėlėms įrengtą stovyklą. Čia paukščiams ir kitiems gyvūnams įrengta girdykla-baseinėlis, į kurį neseniai dienos metu stebint gausiam būriui turistų atsigavinti buvo užsukęs net liūtas. Palei kojas standartiškai šminerinėjo rusvapilviai blizgieji varnėnai.

Reikia pasakyti, kad keliaujant po Tanzaniją nuo žvėrių ir paukščių gausos pamažu imi išlepti. Kai už kiekvieno posūkio pasitinka vaizdai, kuriuos kadaise matei tik dokumentiniuose filmuose, nuostaba tampa kone norma.

Bet Serengetis tiesiog pranoko lūkesčius. Jame praleista diena išliks kaip vienas ryškiausių ne tik šios kelionės, bet ir gyvenimo atsiminimų. Žirafos, drambliai, zebrai, įvairios antilopės ir gazelės, begemotai, aplipę raudonsnapiais buivoliniais varnėnais (*Buphagus erythrorhynchus*), rąstais apsimitę krokodilai – savana buvo pilna nuostabiausių žvėrių, bet mes laukėme tų pažadėtųjų liūtų.

Ilgai laukti neteko. Mūsų džipo vairuotojas staiga stabtelėjo, persimetė keliais žodžiais su pravažiuojančio džipo kolega ir padidino greitį. Buvo aišku – greitai išvysime kažką labai įdomaus. Neilgai trukus priekyje pamatėme storą medį, o ant jo šakos – tingiai gulinčią liūtę. Ir ne vieną! Po medžiu, šešėlyje, ilsėjosi gauruotais karčiais pasipuošęs patinas. Galite įsivaizduoti, kiek džiaugsmo šis gamtos paveikslas suteikė. Medžiais besikarstantys liūtai yra retas elgesys, būdingas vos kelioms liūtų populiacijoms, aptinkamoms Ugandoje ir Tanzanijoje.

Kai į valias pasigrožėjome liūtų porele ir daugiau nebesitikėjome sutikti savanos karalių, už kelių šimtų metrų pamatėme eilę džipų. Ženklas buvo aiškus: reikia ir čia stoti, prisijungėme į pirmą stebėtojų eilę. O stebėti buvo ką: kiek toliau esančio medžio pavėsyje miegojo 5 liūtės, aplipusios gausiu liutukų būriu, atokiau gulėjo dar dvi ir priešais mus savo reikalais užsiiminėjo dar apie 10 mažylių. Stebint vis besikeičiantį vaizdą pavyko suskaičiuoti 7 liutes ir 20 jauniklių! 27 liūtai vienoje vietoje kas minutę vertė sustoti vis naujus automobilius, kurie būriavosi jau dviem eilėm, formavosi ir trečia. Virš valandos mėgavomės gausia liūtų šeimyna. Liutukai buvo išsibarstę po visą pievą, vartėsi ant žolės, puldinėjo vienas ant kito, ant savo mamų ar auklių, bandė medžioti atskridusius grifus. Suaugusios liūtės irgi neleido mums nuobodžiauti, kai kurios atsistodavo pasirąžyti, pasikasyti nagų į medžio kamieną, pakeisti padėties ir nuprausti liežuviu šalia gulinčios draugužės arba tiesiog priartėti prie stovinčių mašinų ir nusilengvinti.

Vos išsprūdę iš liūtų „darželį“ stebinčių džipų spūsties patraukėme link nakvynės vietos. Bet nuotyčiai toli gražu nesibaigė. Riedant savanos žvyrkeliu ir skendint vis dar akyse stovinčiuose liūtų vaizduose, staiga gidas

Begemotai (*Hippopotamus amphibius*)

© Milda Šniaukštienė

sušuko magišką žodį: *Cheetah!* Aš pašokau kaip spyruoklė gerokai per garsiai atidarydama stoglangį. Gerai, kad neišgąsdinau vos už kelių metrų nuo mūsų stovinčio gražuolio gepardo. Žvėris neramiai dairėsi, tada perėjo į kitą kelio pusę ir pradėjo lakti iš mažo upelio. Pasirodo, nerimavo ne be reikalo. Iš priešingos pusės prie to paties upelio artinosi hiena. Šios, kaip žinia, nėra geriausios gepardų draugės. Bet šį kartą hiena buvo tik viena, todėl gepardas ją urgdamas greitai nuvijo nuo vandens, ramiai atsigaivino ir nutipenęs toliau atsitūpė ant žolės kupsto. Ten jį ir palikome, stebintį vakaro saulės spinduliuose skendinčią savaną.

Apsvaigę nuo dienos įspūdžių temstant grįžome į pačiame parke esančią palapinių stovyklą, kur naktį vėl klausėmės sutemų koncerto. Šį kartą ne tik riau-mojo ir urzgė, bet ir kvatojo. Pastarąjį garsą leido stovyklos lankytojams jau pažįstamas begemotas. Dėl į juoką panašaus balso darbuotojai jį pavadino Happy Hypu.

Serengetio staigmenos

Kita diena vėl buvo skirta mėgautis Serengetio savanų pasauliu. Ant išdžiūvusio medžio saulės apšviestas tupėjo man vienas gražiausių pasaulyje plėšriųjų paukščių – spalvingasis striukauodegis gyvatėdis (*Terathopius ecaudatus*), pusryčių ieškojo žaliosios markatos (*Chlorocebus pygerythrus*). Pravažiuojome tūkstantinius antilopių gnu ir zebūrų būrius, laukiančius artėjančio lietaus. Aplankėme begemotų maudyklą,

Afrikinė žakana (*Actophilornis africanus*) © Darius Babelis

stebėjome dramblių ir antilopių kaimes, sugrįžome prie vakar matytos liūtų porėlės, kuri šįkart mus nudžiugino meilės akto scena, ir net pavyko išvysti medyje miegantį leopardą, apie kurį sužinojome iš eilinio draugiško pokalbio su kito džipo vairuotoju.

Per pietus dar nuvažiavome į parke esantį Seroneros lankytųjų centrą, kur mūsų žvėrių sąrašą papildė mieli hyraksai, o paukščių sąrašą – purpurinės drugelinės astriodos (*Granatina ianthinogaster*) ir barbetų šeimos dėmėtagalviai trachifonai (*Trachyphonus darnaudii*).

Saulei kryptant vakarop pradėjo kauptis debesys ir mūsų gidas, galbūt bandydamas išvengti didesnės liūtės, o gal šiaip nusprendęs, kad nuotykių mums pakaks, pasuko link stovyklos. Bet lietaus išvengti nepavyko ir greitai patyrėme, kaip savana pasikeičia po staigaus dušo. Kelius apsėmė vanduo. Šalikelės virto srauniais upeliais. Bet, laimei, džipui buvo nė motais. Be vargo stūmėmės į priekį.

Kai už nugaros palikę lietaus balose besivoliojančias hienas patraukėme į stovyklą, pamenu, net pyktelėjau. Kodėl geriausiui paros laikui ne važinėjame po parką, o grįžtame „namo“? Juk praėjusią dieną būtent vakare pamatėme gepardą! Bet Serengetis nebūtų Serengetis: čia niekada negali žinoti, kurią akimirką ir kurioje vietoje tavęs lauks naujas, netikėtas susitikimas.

Kai stovykloje nusprendžiau paskutinę šviesią valandą išnaudoti stebėjimams, dėmesį patraukė triukšmaujantys varnėnai. Supratau, kad kažkur gali slapstytis plėšrusis paukštis. Ir neklydau. Neaukštai medyje tupėjo perlinė žvirblinė pelėda (*Glaucidium perlatum*). Tai dydžiu į mūsų žvirblinę pelėdą panaši plėšrūnė. Jai pakilus pastebėjau, kad naguose nešasi grobį, o kai nusileido ant kitos šakos, išvydau, kaip šią dovanėlę įteikė kitai pelėdai. Panašu, kad taip patinėlis meilinosi išrinktajai. Paėjusi į priešingą stovyklos pusę pamačiau tris žaliuosius kopikinius kukučius (*Phoeniculus purpureus*), savo ilgais snapais tyrinėjančius medžių kamienų plyšius, kurių aš ir ieškojau, nes juos pastebėjau ryte. Saulė leidosi, pradėjo sparčiai temti, artinosi paskutinė garsų kupina naktis Serengetyje.

Diena prie Ngorongoro kraterio

Rytas išaušo neįprastai šaltas. Atrodė, kad lauke vos 10 laipsnių šilumos, bet po kelių valandų vėl buvo karšta. Po skanių pusryčių susikrovėme į džipą lagaminus, atsisveikinome su draugiškais stovyklos darbuotojais ir pajudėjome link Ngorongoro kraterio.

20 km skersmens krateris gausus gyvūnų, tačiau labiausiai ši teritorija garsėja savo nedidele juodųjų

raganosių populiacija. Šie raganosiai yra vieni iš labiausiai norimų pamatyti žvėrių Ngorongore.

Kaldera buvo gausi ir paukščiais – iš karto išsiskyrė iš kitų vietovių besiganančiomis pilkavainikinėmis gervėmis (*Balearica regulorum*) ir afrikinių didžiųjų einių (*Ardeotis kori*) gausa. Kadangi kraterioje yra nemažai pelkėtų vietų ir tyvuliuoja net trys ežerai, iš kurių didžiausias Magadžio ežeras, čia netrūksta vandens paukščių.

Apsidžiaugiau pamačiusi kelių rūšių antis, iš kurių išsiskyrė kelionėje dar nematytos dėmėtosios (*Spatula hottentota*) ir afrikinės kryklės (*Anas capensis*). Šalia jų maitinosi kuoduotieji laukiai (*Fulica cristata*), seklesnėse vietose braidžiojo rausvavrūčiai kirlikai (*Anarhynchus pecuarius*), afrikiniai gandrėnai (*Mycteria ibis*) ir juodagalviai garniai (*Ardea melanocephala*), o labiausiai nudžiugino pakrantėje snaudžiančių auksuotųjų tilvikų (*Rostrella benghalensis*) porėlė. Galėčiau valandų valandas stebėti tokią įvairovę, tačiau reikėjo judėti pirmyn.

Kita stotelė buvo Songoro pelkė. Jos apylinkėse surengėme pikniką. Mums virš galvų tuoktuvinius skrydžius atliko triukšmingi skėstauodegiai aksominiai audėjai (*Euplectes axillaris*), tačiau didžiausią įspūdį paliko geltonsnapiai pesliai (*Milvus aegyptius*). Kai vienoje ar kitoje pusėje vis pasigirdavo riksmas, žinodavome, kad kažkam peslys iš rankų ar nuo patiesalo nugulvė užkandžius. Dėl šios priežasties dauguma turistų valgė džipuose.

Paskutinė diena

Paskutinę dieną praleidome Manjaros ežero nacionaliniame parke. Tai tankiu mišku ir krūmynais apaugusi teritorija. Visiškai priešingas biotopas nei Serengečio bekraščių savanų platybės.

Ant gana aukštos kalvos įsikūrusioje Msasa stovykloje, nuo kurios atsiveria nuostabus parko su didingu ežeru vaizdas, laukė susitikimas su spalvingais paukščiais. Kaip įprasta tokiose vietose, palei valgančių turistų kojas šmirinėjo ir trupinių ieškantys paukščiai, tik čia buvo ne visur aptinkami varnėnai, o gal dešimt raudongalvių trachifonų (*Trachyphonus erythrocephalus*). Pasivaikščiojusi po teritoriją taip pat pamačiau slapukę rausvaveidę silvietą (*Sylvietta whyti*), tamsiai violetine spalva žerintą lenktasnapį kopikinių kukutį (*Rhinopomastus cyanomelas*) ir mažą paukštelį brubrą (*Nilais afer*).

Labai nesinorėjo palikti šios jaukios vietelės. Atrodė, galėtum valandų valandas vaikštinėti ir vis kas nors naujo pasirodytų krūmuose ar medžiuose. Bet,

Deckeno tokas (Tockus deckeni) © Darius Babelis

deja, mūsų laikas Tanzanijoje nenumaldomai seko, todėl teko vėl leistis į kelią.

Išvažiuojant iš parko teko būti gana dramatiškos scenos liudytojais. Mūsų dėmesį patraukė triukšmas, kurio kaltininkas buvo įspūdingo dydžio vainikuotasis erelis (*Stephanoaetus coronatus*), – jis nelabai kreipdamas dėmesį į vos už kelių metrų sustojusius džipus tyrinėjo medį, kuriame buvo įsikūrę ir dabar visu balsu skelbė pavojų ragasnapiai, o nuo jų nė kiek neatsiliko iš kito medžio rėkiančios vainikuotosios markatos. Gal 10 minučių stebėjome didingo stoto erelio sukelimą sumaištį, tačiau šių gyvūnų akistatos atomazgos taip ir nesulaukėme.

O didžiausia ekskursijos pabaigos staigmena buvo paskutinį vakarą lodžijos teritorijoje pamatytas kapinis didysis apuokas (*Bubo capensis*). Jau temstant jis nutūpė į medį netoliese ir kelias minutes leidosi apžiūrimas. Gražus, didingas sutemų paukštis.

2026 m. kovo 2–13 d. išskirtinę laukinės gamtos stebėjimo ekskursiją po Tanzaniją organizuoja „Ornitostogos“. Ekskursiją ves ornitologas Laimonas Šniaukšta ir vietinis gamtos gidas. Šiuo metu renkama keliautojų grupė. Daugiau informacijos apie ekskursiją ir registraciją www.ornitostogos.lt.

Kur žiemoja kregždės – mitas ir tikrovė

Ričardas PATAPAVIČIUS

Lietuvoje perint aptinkamos trys kregždžių rūšys – šelmeninės (Hirundo rustica), langinės (Delichon urbica) ir urvinės (Riparia riparia). Pirmųjų dviejų rūšių paukščių, kadaise perėdavusių bene kiekvienoje kaimo sodyboje, dažnai net gausiai, skaitlingumas per pastaruosius dešimtmečius labai sumažėjo. Neseniai (2024 m.) Lietuvos ornitologų draugijos paskelbtoje ataskaitoje apie agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijas rašoma, kad 2000–2024 m. laikotarpiu šelmeninių kregždžių populiacija Lietuvoje sumažėjo 67,5 %, t. y. daugiau nei perpus. Negano to, šių paukščių mažėjimo tendencija pastaraisiais metais labai progresavo. Nors tikslių duomenų nėra, panaši situacija yra ir su langinėmis kregždėmis.

Taip atsitiko ne tik Lietuvoje, bet ir visoje Europoje. Priežastis – kaimiško tipo sodybų, dažniausiai ir su gyvulininkystei skirtais pastatais, išnykimas ir galvijų bei naminių paukščių sumažėjimas, praktiškai – jų išnykimas tų sodybų ūkiuose. Dėl to labai sumažėjo visokių musių ir kitų skraidančių smulkių vabzdžių, kuriais kregždės maitinasi gaudydamos juos ore. Be to, dabartinėse moderniose sodybose šiems paukščiams įsikurti sąlygos gerokai blogesnės, nes šelmeninės kregždės lizdus lipdo ir peri dažniausiai įvairių patalpų viduje ir tik labai retai išorėje.

Kai žmogus dar nežinojo, kur paukščiai dingsta žiemą, buvo prikurti įvairių mitų. Pavyzdžiui, teigta, kad kai kurie žiemai sulenda į visokius urvus, po kelmiais ir ten, nelyginant kokie ežiai, barsukai ar meškos, pramiega iki pavasario. Gegutės žiemai neva virstančios „vanagėliais“, o atėjus pavasariui tie „vanagėliai“ vėl tampa gegutėmis. Kaip ir logiška – žiemą jokių

vikšrų, kuriais gegutės minta vasarą, nėra, o smulkių paukštelių, nors ir nepalyginamai mažiau nei vasarą, yra. Jais misdami „vanagėliai“ išgyvena per žiemą.

Kadaise kregždės taip pat buvo vieno mito „herojės“. Teigta, kad žiemą jos praleidžia po vandeniu, sulinčios į vandens telkinių dugno smėlį ar dumblą, ir ten prabūna iki pavasario. Šis mitas buvo toks gajus, kad net XVIII a. žymus Švedijos mokslininkas, mokslinės binarinės nomenklatūros augalų ir gyvūnų sistematikos kūrėjas Karlas Linėjus (Carl Nilsson Linnæus, 1707–1778) 1735 m., t. y. prieš 290 metų (palyginti neseniai!), paskelbtame savo garsiajame veikalė „Gamtos sistema“, suklaidintas iki tol labai dažnos nuomonės apie tai, kur neva žiemoja kregždės, rašė, kad šie paukščiai žiemą praleidžia po vandeniu. Jei tuo, kad kregždės žiemoja po vandeniu, tikėjo to laikotarpio autoritetingas mokslininkas, tai nenuostabu, kad tuo tikėjo ne tik didžioji dalis to meto visuomenės, bet ir dauguma kitų gamtininkų.

Lietuvoje žieduotų šelmeninių kregždžių aptikimo vietos žiemojimo laikotarpiu Afrikoje piečiau Sacharos dykumos (žalios žymės) ir Lietuvoje aptiktų Afrikoje piečiau Sacharos dykumos žiemojimo laikotarpiu žieduotų šelmeninių kregždžių žiedavimo vietos (raudonos žymės)

Bet buvo ir kitaip manančių – ne vienas to meto gamtininkas tokią nuomonę neigė ir įrodinėjo, kad kregždės (ir čiurliai) yra migruojantys paukščiai, t. y. žiemai išskrendantys į kitas platumas. Vienas tokių – žymus Prancūzijos gamtininkas Žoržas Lui de Biufonas (George-Louis Leclerc de Buffon, 1707–1788). Jis 1770 m. įrodinėjo, kad kregždės yra tipiškai migruojantys paukščiai, bet su tuo nesutiko jo tėvynainis, ne mažiau žymus to meto gamtininkas Žoržas Kiuvjė (George Cuvier, 1769–1832), dar 1817 m. įrodinėjęs, kad kregždės žiemoja po vandeniu. Šio ginčo kontekste galima paminėti ir 1773 m. Italijoje atliktą eksperimentą, kuriuo siekta išsiaiškinti, kiek ilgai kregždės gali išbūti po vandeniu. Kuo jis baigėsi – aiškinti nereikia. Paskutinis taškas buvo padėtas 1849 m., kai Švedijos mokslų akademija, norėdama galutinai paneigti teiginį, kad kregždės žiemoja po vandeniu, nutarė paskirti premiją asmeniui, kuris ras gyvą kregždę vandenyje ar po vandeniu. Gavusių šią premiją, suprantama, neatsirado...

Teiginys, kad kregždės neva žiemoja po vandeniu, buvo sumanytas stebint šių paukščių elgesį rudeni. Prieš išskrisdami šie paukščiai telkiasi į skaitlingas sankaupas ir nakvoja didelių vandens telkinių (ežerų, marių, upių deltu) pakraščiu nendrynuose ir karklynuose. Temstant nakvynei tupia dažniausiai ant nendrių lapų, liaunų karklų šakelių. Kai ant to paties lapo ar tos pačios šakelės sutupia tiek kregždžių, kad tas

Neretai šelmeninės kregždės sugrįžta į tą patį lizdą, kuriame perėjo ir pernai © Vytautas Jusys

lapas ar šakelė nuo jų svorio nulinksta, kai kurios turi pakilti ir nakvynei ieškoti kito lapo ar kitos šakelės. Todėl paukščių čirškėjimas tokiose vietose nenutyla iki visiškos sutemos, kol galiausiai nakvynei sutupia visos. Ir taip ne vieną savaitę. Bet ateina diena, kai didžioji dauguma išskrenda. Jeigu vakar čia jų buvo daugybė, o kitą dieną beveik neliko, tai kur jos dingo? Sulindo į dugno smėlį ar dumblą po vandeniu, ne kitaip – taip kadaise sumąstė žmogus.

Tai, kad kregždės žiemai tikrai išskrenda ir kur jos išskrenda, galutinai buvo išsiaiškinta jas pradėjus žieduoti. O išskrenda jos toli. Visos Europos ir net dalies Azijos kregždės žiemoja Afrikoje piečiau Sacharos dykumos ir iki pat pietinio šio žemyno pakraščio. Bet ir ten ne vandens telkinių dugne! Kur žiemos mėnesiais buvo aptiktos Lietuvoje žieduotos šelmeninės kregždės ir kur žiemos mėnesiais buvo žieduotos Lietuvoje aptiktos šelmeninės kregždės, parodyta žemėlapyje. Ir dar vienas faktas apie kregždes – jos labai ištikimos savo pasirinktai perėjimo vietai. Todėl peržiemojusios, jei tik išgyvena, dažniausiai sugrįžta perėti ne tik į tą patį kaimą, ne tik į tą pačią sodybą, bet net į tą patį pastatą ir net į tą patį lizdą, kuriame perėjo prieš metus, dvejus, trejus...

2025-09-18 Ventės rage sugauta didžioji zylė (*Parus major*), kurios plunksnų apdare nebuvo kitoms šios rūšies zylėms būdingos geltonos ir žalios spalvos © Vytautas Jusys

2025-09-21 Ventės rage sugauta didžioji zylė (*Parus major*), kurios plunksnų apdare nebuvo kitoms šios rūšies zylėms būdingos geltonos ir žalios spalvos © Vytautas Jusys

2025-09-27 Ventės rage sugautas juodasis strazdas (*Turdus merula*), kuriam ant galvos buvo baltų plunksnų © Vytautas Jusys

2025-09-21 Ventės rage sugauta mėlynoji zylė (*Cyanistes caeruleus*), kurios plunksnų apdare nebuvo kitoms šios rūšies zylėms būdingos geltonos ir žalios spalvos © Vytautas Jusys

2025-10-01 Ventės rage sugauta karietaitė (*Troglodytes troglodytes*), kurios abiejuose sparnuose buvo po kelias baltas plunksnas © Vytautas Jusys

2025-10-29 Ventės rage sugauta mėlynoji zylė (*Cyanistes caeruleus*), kurios uodegoje buvo platus šviesus dryžis © Vytautas Jusys

© Saulius Karalius

Nuostabūs tarpkontinentiniai keliautojai

Saulius KARALIUS, parengta pagal Clive Finlaysono straipsnį *Birdlife International*

Ankstyvas pavasaris Gibraltare yra permainų metas. Daug paukščių, kurie čia praleido žiemą, išskrenda šiaurės link, o jų vietą užima iš pietų traukiantys sparnuočiai. Dauguma iš pietų atskridusių paukščių turi įveikti Sacharos dykumą. Tai ištis fenomenalus skrydis, nes didžioji dykuma sukuria 1 500 km barjerą, kur paukščiams yra labai mažai galimybių pailsėti ar pasimaitinti. Kai kurie paukščiai galėtų nusileisti ir pailsėti kur nors uolų šešėlyje, bet čia jie neras nei maisto, nei vandens. Tai ištis rizikinga, jei neturi sukaupęs pakankamo riebalų kiekio. Be abejo, dykumoje yra oazių, tačiau jų pasitaiko retai, jos labai viena nuo kitos nutolusios. Oazės ištis sutraukia tūkstančius sparnuočių, tačiau tai tik labai menka dalis iš milijonų migruojančių kitų paukščių, kurie Sacharos dykumą perskrenda nesustodami. Šiai kelionei būtina sukaupti pakankamą kiekį riebalų, kurie kaip energijos rezervas turi sudaryti žymią kūno masės dalį. Šalutinis riebalų deginimo produktas kelionės metu yra vanduo, kurio pakanka palaikyti gyvybines funkcijas. Pasiekę šiaurinį dykumos kraštą, taip pat ir Gibraltarą,

paukščiai leidžiasi, kad prieš tęsdami kelionę į šiaurę keletą dienų pasimaitintų.

Vienas pirmųjų Gibraltarą kiekvienais metais pasiekiančių transsacharinių migrantų yra paprastasis kūltupys (*Oenanthe oenanthe*) – 25 g sveriantis paukštelis, kuriam savo svorio kategorijoje priklauso neįtikėtini kelionės rekordai. Detaliau sužinoti apie šias įstabias keliones mums leidžia naujausios technologijos – giesmininkui ant nugaros pritvirtinti mažyčiai geolokatoriai. Taigi, kuo ypatingi paprastieji kūltupiai? Pažiūrėjus į žemėlapi, kokiuose regionuose jie peri ir kokiuose žiemoja, į galvą ateina įvairios mintys. Visi paprastieji kūltupiai žiemoja Afrikoje. Šie atvirų vietų paukščiai dažniausiai apsistoja plačioje savanų juostoje, nusidriekusi į šilgai Sacharos pietinio krašto į šiaurę nuo ekvatoriaus. Kai kurie pasiekia pietrytinę žemyno dalį iki šiaurinės Zimbabvės dalies. Žemyno vakaruose panašiose platumose besidriekiantys tropiniai miškai jiems nesvetingi. Jų veisimosi arealas apima didžiąją Šiaurės pusrutulio dalį, pradedant Šiaurės Kanada, Grenlandija bei Islandija ir baigiant Aliaska per

visą Euraziją ir Beringo sąsiauriu. Visi šioje didžiulėje teritorijoje perintys paprastieji kūltupiai žiemoti skrenda tik į Afriką!

Taigi, kokias mįsles įminė geolokatoriai? Kodėl Aliaskoje perintys paukščiai žiemoti skrenda į tropinę Afriką, nors žymiai trumpesnis kelias būtų skristi į tropinę Ameriką? Aliaskoje perintys kūltupiai žiemoti skrenda per visą Eurazijos žemyną iki žiemaviečių Afrikoje nukrisdami įspūdingą 15 000 km atstumą (atsiminkite, kad paukštėlis sveria tik 25 g). Iš Sudano, Ugandos ir Kenijos jie atgal skrenda per Arabijos dykumas, Kazachstaną ir šiaurinę Rusiją, kol per Beringo sąsiaurį pasiekia Aliaską. Kelionė į pietus trunka apie 3 mėnesius, tačiau pavasarį kelionės laikas į perėjimo vietas yra mėnesiu trumpesnis. Taigi, nors Vakarų Aliaskoje ir Vakarų Kanadoje perintys kūltupiai nuskrenda ilgiausią kelią, tačiau į ne mažiau nuostabią kelionę leidžiasi ir rytinėje Kanadoje bei Aliaskoje gyvenantys paukščiai. Per Gibraltarą iš tropinės Afrikos grįžtantys kūltupiai skrenda į Šiaurės Vakarų Europą, įskaitant Britanijos salas. Gibraltare laikinai sustoja ir paukščiai, skrendantys į Skandinavijos pusiasalį, perintys Norvegijoje, Švedijoje bei Suomijoje. Vis dėlto patys ypatingiausi keliautojai Gibraltaro apylinkėse pasirodo maždaug baltąjo pabaigoje. Jie yra gerokai didesni nei anksčiau parsikendantys paprastieji kūltupiai ir jų kūno masė gali siekti iki 35 g. Taip pat jie turi ilgesnius ir smailes-

nus sparnus, atitinkamai 102–105 mm, o kitų populiacijų kūltupių sparno ilgis tesiekia 93–99 mm. Tai vadinamojo grenlandinio porūšio paukščiai.

Iš to, kas pasakyta, nesunku nuspėti, kad šie kūltupiai skrenda į Grenlandiją. Iš tikrųjų ne tik į ją, nes dalis apsistoja Islandijoje ar net Šiaurės Rytų Kanadoje. Nors grenlandinio porūšio paukščiai nuskrenda gerokai trumpesnę atstumą nei Vakarų Aliaskoje perintys kūltupiai, jų kelionė susijusi su žymiai didesniais iššūkiais. Vakarų Afrikoje, įskaitant Mauritaniją, Malį ir Senegalą, žiemą praleidžiantys kūltupiai lekia į Didžiąją Britaniją, bet vėliau turi persikristi Šiaurės Atlantą! Galbūt jie gali pailsėti Islandijoje, bet tuomet vis tiek turi nuskristi neįtikėtinai ilgą ir pavojingą kelią per likusią vandenyno dalį. Vienas Kanadoje Bafino saloje geolokatoriumi pažymėtas paukštis skrido nesustodamas per vandenyną tiesiai į Didžiosios Britanijos salas ir per keturias paras nukrido 3400 km! Tai yra apie 850 km per parą. Atrodo, kad per Sacharą persikristi yra žymiai lengviau. Dar 4000 km šis paukštis turėjo nuskristi per Europą ir Afriką, kol pasiekė žiemavietę Mauritanijoje. Naujausi tyrimai galimai atskleidžia dar nuostabesnius šio mažo giesmininko „žygdarbius“! Atrodo, įmanoma, kad kai kurie grenlandiniai kūltupiai gali skristi tiesiai iš Vakarų Afrikos į Kanadą! Tai gali būti būdinga paukščiams, kurie skridami į šiaurę apsistoja Kanarų salose ar Madeiroje. Kol kas tiesioginių įrodymų, kad paukščiai gali per Atlantą į Kanadą nuskristi 4000–5000 km, nėra, tačiau kompiuteriniai modeliai rodo, kad tai gali būti įmanoma. Šios prognozės remiasi faktais, kad rudeninės migracijos metu 3 km aukštyje susidaro palankūs vėjai, leidžiantys kūltupiams be poilsio persikristi Atlanto vandenyną tiesiai iš Vakarų Kanados į Vakarų Afriką. Apskaičiuota, kad tokiau atveju kūltupiai įveiktų minėtą atstumą per 31–68 val., o tai yra gerokai greičiau nei skrendant įprastu maršrutu. Taigi, nors šis kelias gerokai rizikingesnis, paukščiai gali greičiau pasiekti veisimosi vietas ir atvirksčiai. Pažiūrėsime, kokių dar siurprizų netolimoje ateityje pateiks šie maži, bet tikrai nuostabūs paukščiai!

Lietuvoje paprastieji kūltupiai yra įprasti paukščiai, tačiau nors paprastai įsikuria žmogaus kaimynystėje, dažnai sodybos savininkas net neįtaria, kad šių tylių paukštelių pora peri kur nors plytų ar malkų rietuvėje, akmenų krūvoje, sienos skylėje ar vamzdyje. Kūltupiai yra dykumų ir pusdykumų paukščiai, todėl Lietuvoje migracijų metu lengviausia juos aptikti karjeruose, arimuose, ant plačių laukų kelių, pastatų griuvėsiuose ir pan.

2025-09-25 Nagevičiaus gatvėje, Šiaurės miestelyje, Vilniuje, pastebėtas margas naminis žvirblis (*Passer domesticus*)
© Miglė Montrimaitė

2025-11-08 Ventės rage sugauta dar viena didžioji zylė (*Parus major*) sukryžiuotu snapu © Povilė Šlepetytė

2025-11-06 Ventės rage sugauta liepsnelė (*Erithacus rubecula*) su šviesiu dryžiu uodegoje © Vytautas Jusys

2025-11-08 Ventės rage sugauta liepsnelė (*Erithacus rubecula*), kurios dalis galvos plunksnų buvo nesusiformavusios © Povilė Šlepetytė

2025-10-05 Birutės gatvėje, Klaipėdoje, pastebėtas neįprastos spalvos naminis žvirblis (*Passer domesticus*)
© Marius Čepulis

2025-10-22 Ventės rage sugauta didžioji zylė (*Parus major*), kurios snapas buvo sukryžiuotas. Iš keliolikos tūkstančių šiais metais sugautų šios rūšies paukščių tokia buvo vienintelė © Vytautas Jusys

Padėkime sparnuočiams

- Jūsų parama keičia viską

5 €

20 €

Kita norima suma

Gamta klesti, kai mes ją saugome kartu. Kiekvienas Jūsų euras prisideda prie realių darbų, padedančių paukščiams gyventi saugioje aplinkoje. Tam reikalingi buveinių priežiūros darbai, bei atkurtos ir naujos lizdavietės retiems ir nykstantiems paukščiams.

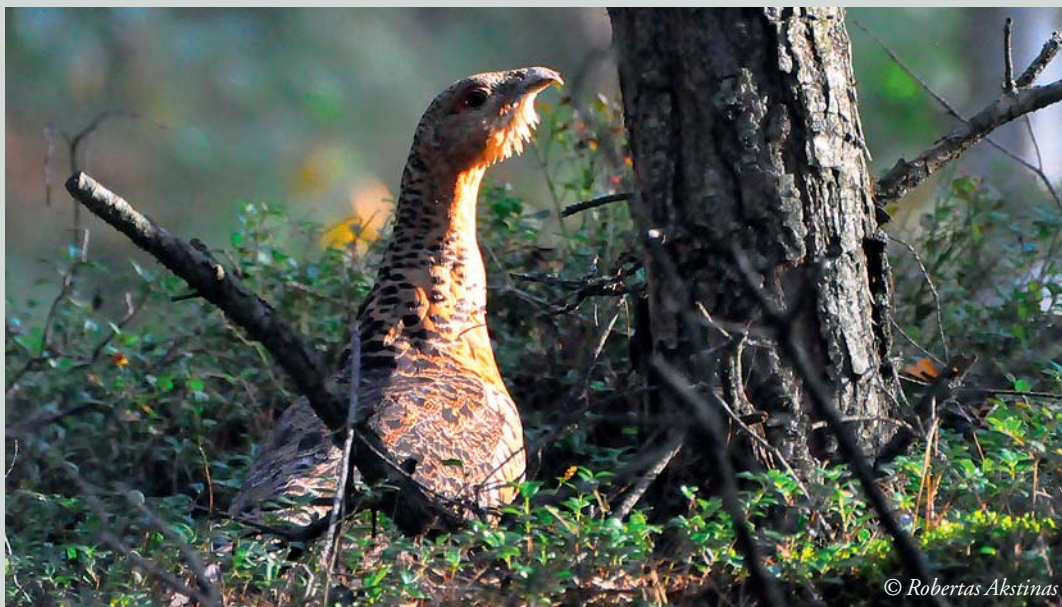
Prisidėkite prie Lietuvos ornitologų draugijos veiklos – Jūsų parama tikrai daro skirtumą!

Kaip paremti?

Lietuvos ornitologų draugija

Bankas: AB Swedbank
 Sąskaita: LT74 7300 0100 0245 1175
 Įmonės kodas: 191692933
 PVM kodas: LT100007641219
 Paskirtis: parama

© Robertas Akstinas

Įdomūs faktai apie kurtinį

Šiek tiek įdomių faktų, kurių galbūt nežinote.

Patinų kūno ilgis 60–115 cm, kūno masė 2,5–6,5 kg, sparnų ilgis 87–125 cm.

Patelės gerokai smulkesnės: kūno ilgis 50–60 cm, kūno masė 1,5–2,5 kg.

Tuoktuvės prasideda kovo mėnesį ir tęsiasi iki gegužės. Tuoktaviatės yra pastovios daugelį metų. Tuoktuvėse įprastai dalyvauja patinai, kurių amžius yra virš 2 metų.

Lizdai paprastai būna iki 1 km nuo tuoktuvių vietų. Kai kurios patelės peri viena nuo kitos per 40–50 metrų. Pilna dėtis būna iš 5–10 kiaušinių. Kiaušiniai dedami kas 30–48 val. Perėti pradeda padėjusi paskutinį kiaušinį ir peri 26–29 dienas. Perėdama patelė per dieną lizdą palieka 2–3 kartus pasimaitinti ir užtrunka 10–20 minučių. Lizde tupi labai stropiai, žmogų prisileidžia labai arti, visiškai pasitiki savo slepiamąja spalva. Jeigu jai perint nuolat kas nors trikdo, gali mesti lizdą su kiaušiniais. Kiaušiniai skyla 2–4 dienas.

Jaunikliai jautrūs šalčiui ir drėgmei, todėl jeigu tuo metu intensyviai lyja, dauguma žūva. Jaunikliai būna aktyvūs tik nudžiūvus rasai. Pirmąsias gyvenimo dienas jie neturi kvapo, todėl plėšrūnai jų negali užuosti. 8–10 d. amžiaus gali netoli paskristi, o 2 savaitių amžiaus jau gerai skraidio.

Paprastai paukščiai minta augaliniu maistu, gyvūninį maistą lesa tik jaunikliai ir besišeriantys individai. Lesa akmenukus, kurie veikia kaip girmos ir sumala kietą maistą, jų svoris gali siekti iki 30 g.

Šeriasi liepos mėnesį ir tuo metu kurį laiką negali skraidyti. Gamtoje gali išgyventi iki 13 metų, o nelaisvėje iki 18 ir daugiau. Dauguma jauniklių neišgyvena iki 2,5 mėn.

Pasauliniu mastu populiacija vertinama apie 2 mln. paukščių. Dauguma gyvena Rusijoje. Pasaulyje priskaičiuojama 16 šių paukščių porūšių.

Gali kryžmintis su teterviniais, tokie gimę paukščiai Lietuvoje vadinami gargatūnais.

Mėgsta lankytis prie skruzdėlynų, kur naudojasi skruzdėlių „paslaugomis“, – jos jiems išplunksnų išrenka parazitus.

Esant sniegingai žiemai ir paspaudus šalčiams gali nakvoti sniege išraustuose urvuose.

Skridamas paukštis dažniau plasnėja sparnais, nei kvėpuoja, neuždūsta tik todėl, kad prie plaučių turi net 5 oro maišus.

Rytų Sibire paplitęs akmeninis kurtinys, kuris yra smulkesnis ir per tuoktuvių giesmę neapkursta – tai būdinga Europoje bei Sibire iki Lenos upės ir Baikalo ež. gyvenantiems (vakariniams) kurtiniams.

Parengė Robertas AKSTINAS

Dagilis (Carduelis carduelis). Šventininkai, Trakų r., 2025-10-07 © Augustinas Baronas

Jūršarkė (Haematopus ostralegus). Melnragė II, 2025-09-21 © Julius Kačėnauskas

*Parengta įgyvendinant projektą „Kartu stebime ir saugome paukščius“.
Projektą finansuoja VšĮ Medijų rėmimo fondas,
skyres 4200 Eur metinę paramą.*

Žurnalo kaina – 5,00 Eur